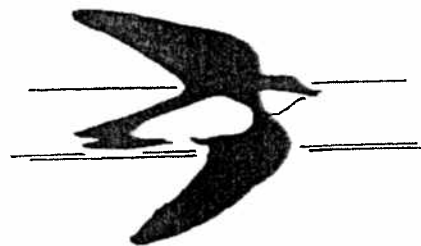

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Riky Alma, Peter van de Braak en Johan van Roosmalen.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 2 - 2004

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Jan-Willem Hermans, John Herr
Don-Alexander van Bergen, Liesbeth Verkaar en Jolar
- Typewerk** : Jolanda Rutten Anita van den Ack
Boekelsedijk 14, Zeeland Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253152 Tel.: 0413-253151
E-mail: jolanda.rutten@k.com E-mail: anita.en.t.nl
- Eindredactie + Kopij** : Peter Nc
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 200 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

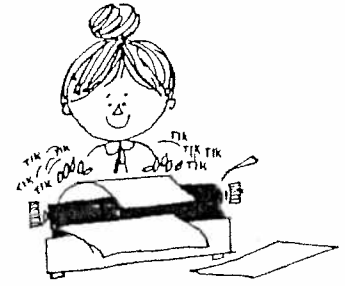
Inhoudsopgave

Colofon	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	05
Vogelwacht Uden goes Roemenië, inleiding	Jan-Willem Hermans	07
Roemenië, zaterdag 15 mei	Wil Willems	08
Roemenië, zondag 16 mei	Ad Bekkers	08
Roemenië, maandag 17 mei	Peter Vlamings	10
Roemenië, dinsdag 18 mei	Jan-Willem Hermans	11
Roemenië, woensdag 19 mei	John Hermans	12
Roemenië, donderdag 20 mei	Mignon van den Wittenboer	13
Roemenië, vrijdag 21 mei	Rien de Mol	14
Roemenië, zaterdag 22 mei	Henry en Maria v.d. Heuvel	15
Vogelcursus 2004	Annie Vervest	17
Drukbezochte publiekswandeling op Bedaf	Peter Noy	18
Aardkundig monument "De Wijnstgronden"	Jan-Willem Hermans	19
Wel of geen Slangearend in de Maashorst?	Jacques Raats	19
Vogel onder de Loep... de Roodborst.	Pedro van den Acker	20
Hemelvaartexcursie Zuid-Limburg, inleiding	Liesbeth Verkaar	21
Zuid-Limburg, donderdag 20 mei	Stijn van Gils	22
Zuid-Limburg, vrijdag 21 mei	Theo en Dorien Versteegden	23
Zuid-Limburg, zaterdag 22 mei	Petra Hermens	24
Zuid-Limburg, zondag 23 mei	Tiny en Riet van Boekel	24
In de kijker... "Werkgroep Uilen"	Liesbeth Verkaar	26
"Big day" in de Maashorst	Jan-Willem Hermans	30
Avondwandeling Hemelrijk 26 april	Ellen van de Bos	31
Vogels in onze tuin	Jolanda Rutten	32
Wetenschappelijk	Don-Alexander van Bergen	35
Excursie De Mortelen	Patrick en Jacques Raats	36
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	39
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	40
Excursie naar de polders van Arkemheen	Theo Veldpaus	44
Vogelwacht - Winkel	Aad van Toor	45
Overzicht werkgroepen Vogelwacht	Redactie	46
Advertenties	Bestuur	47

Mededelingen van de Redactie

Heb je je ooit afgevraagd waarom een Fuut "Fuut" heet, terwijl je hem nooit zo'n geluid hebt horen maken? Wij van de redactie wel. Enkele jaren geleden zijn we de boer op geweest om streeknamen van vogels en hun betekenis op te schrijven. Nu heeft een zekere meneer Klaas Eigenhuis er zijn levenswerk van gemaakt om vogelnamen te achterhalen, niet alleen van Nederlandse vogels als de Heikneuter, maar ook van de beroemde Dodo. (Een Fuut heette rond 1750 "Aarsvoet", waarschijnlijk omdat zijn poten zover naar achteren staan. In de loop van de tijd is, ofwel uit gemakzucht ofwel uit gêne, het woordje "aars" weggelaten en is "Voet" via "Vuut" veranderd in Fuut.) Wil je er meer van weten? Via de internetsite van de Dutch Birding Association is het boek: "Verklarend en etymologisch woordenboek van de Nederlandse vogelnamen" te bestellen. Dit is niet bedoeld als reclame, maar het praat soms wat gemakkelijker als je vogels in meerdere (streek-)talen kunt benoemen. Iets wat ik merkte toen ik op een verjaardagspartij een enthousiaste Engelse vogelaar het verschil tussen onze Nederlandse Ganzen wilde duidelijk maken. Er was natuurlijk geen boek voorhanden tot iemand zo slim was om zijn dikke wegenbijbel uit de auto te gaan halen. Met de plaatjes erbij was het zo gepiept!

Dat zullen de vogelaars die de afgelopen tijd op verre excursie zijn geweest kunnen onderschrijven: plaatjes communiceren wat gemakkelijker. Dat zal zeker gegolden hebben voor de mensen die eind mei naar Roemenië zijn geweest. Ze hebben zich op een hotelboot heerlijk laten vervoeren door de mooiste vogelgebieden. Verschillende excursiegangers schrijven er een verslag over, waarbij Jan-Willem Hermans de eindredactie heeft. Dat ze weer veel vogelsoorten, waaronder een aantal zeer bijzondere, hebben 'gescoord' kunnen we alvast verklappen! Maar ook degenen die met Hemelvaart naar Zuid-Limburg zijn geweest zullen soms wel eens een "vreemde" naam gehoord hebben. Ook hier wordt uitgebreid verslag van gedaan. Dat ze heel wat gezien en gedaan hebben kun je verderop in dit Bruujssel lezen.

Er zijn meer excursies geweest, zoals die naar De Mortelen op 28 maart. Patrick en Jack Raats zijn mee geweest..., zie hun uitgebreide verslaglegging. Theo Veldpaus vertelt over de boeiende excursie naar Arkemheen op 2 mei jongstleden. Dan is er op Tweede Paasdag nog een publiekswandeling gelopen op het Udense Bedaf. Of het druk was met vogels en mensen vertelt Peter Noy. De inmiddels traditionele maandagavondwandeling op het Hemelrijk is ook weer geweest. Is het dit jaar weer goed bevallen, was de laatste koffie lekker en wie waren er allemaal bij? Ellen van den Bos heeft verslag gedaan voor ons Bruujssel. En dan 30 mei. Een stralende Pinksterdag. En ook de Big Day. Dat moet een klapper opleveren! Hopelijk waren de mensen die de vogelcursus gevolgd hebben ook aanwezig om zo hun nieuwe kennis meteen goed in te zetten. Over het hoe en wat van die cursus doet Annie Vervest verslag.

Natuurlijk hebben jullie allemaal in de plaatselijke blaadjes verslagen gezien van de officiële opening van het aardkundig monument in het wijstgebied. Voor wie er niet bij kon zijn legt Jan-Willem Hermans nog eens haarfijn uit wat een aardkundig monument precies is en wat het voor ons vogelaars inhoudt. En zo legt Willem Peters ook uit hoe de vleermuizen waarschijnlijk voordeel gaan hebben van de nieuwe A50. Het is geweldig om de stapel verslagen te zien die door anderen dan de redactie zijn geschreven. Maar de redactie heeft toch ook zoveel mogelijk de gebruikelijke vaste rubrieken gevuld.

Zoals daar zijn: de mededelingen van het bestuur, door Liesbeth Verkaar. De wetenswaardigheden die John Hermans weer uit allerlei bladen bijeen heeft gesprokkeld. De vogel die Pedro van den Acker onder de loep heeft genomen is dit keer het Roodborstje. Don-Alexander van Bergen is weer in de wetenschap gedoken en heeft voor ons de nesten van vogels uitgeplozen. Liesbeth Verkaar heeft de Werkgroep Uilen in de kijker genomen en Jolanda Rutten zal zeker heel veel vogels gezien hebben in haar tuin. Als jullie veel bijzondere waarnemingen gedaan hebben en die doorgegeven hebt aan Peter van de Braak zul je zeker een lange lijst van zijn hand aantreffen.

Rest ons nog jullie heel veel lees- en vogelplezier toe te wensen de komende maanden. Wij zien weer met spanning uit naar de avonturen die jullie in allerlei vakantieoordn meemaken Als je daar 's avonds moegevogeld voor je tent of op je balkon zit pak dan even pen en papier en deel je ervaringen met ons. E-mailen mag natuurlijk ook, net zo handig. Heb je nog iets nodig op vogelgebied vergeet dan de winkel van Aad van Toor niet!

Namens de redactie,
Margreet Hoefnagels

P.s.: Alexander en Marion Vesters uit Erp hebben op 28 mei j.l. een tweede zoon gekregen. Hij heet Lucas, broertje van Jasper. Van harte proficiat met jullie gezinsuitbreiding!

Overhandiging vernieuwd clubblad door Graphiset

GRAPHISET SPONSORT VOGELWACHT UDEN

UDEN - Op donderdag 17 juni heeft Sylvia Robeerst van Graphiset B.V. het éérste exemplaar van het vernieuwde clubblad aan Vogelwacht Uden e.o. overhandigd. De compleet vernieuwde omslag is door Graphiset ontworpen en geeft het verenigingsblad een professionele uitstraling. De Vogelwacht hoopt hiermee weer een groot aantal jaren vooruit te kunnen.

Volgens Peter Noy, PR-medewerker van Vogelwacht Uden, was het clubblad aan een re-design toe. "Met de vorige kft hebben we zo'n vijftien jaar gedaan; daar waren we wel een beetje op uitgekeken. Met de nieuwe omslag, die full color is gedrukt, kunnen we voor de dag komen," vertelt een enthousiaste Peter Noy. Een aantal activiteiten van de Vogelwacht, waaronder het beschermen van vogels in de vrije natuur en het geven van voorlichting aan het publiek, komen op de nieuwe omslag tot uitdrukking. "We zijn een actieve en snelgroeiende natuurbeschermingsvereniging waarbij we deze zomer het tweehonderdste lid hebben ingeschreven. Ons clubblad is hierbij een belangrijk communicatiemiddel en essentieel om iedereen op de hoogte te brengen van de vele activiteiten," besluit Peter Noy.

Onderschrift foto: Sylvia Robeerst van Graphiset overhandigt het éérste exemplaar van het vernieuwde clubblad aan Peter Noy, PR-medewerker van Vogelwacht Uden.

Van de Bestuurstafel...

Nieuwe kافت!

Er zijn verschillende heuglijke feiten te melden. Op dit moment van schrijven is nog niet bekend of de nieuwe kافت al om dit Bruujsel zit, maar dat die er komt is wel zeker. Een mooie aanwinst voor het blad. Peter Noy heeft Graphiset bereid gevonden om de vernieuwde omslag te sponsoren. Een professionele ontwerper heeft aan de nieuwe kافت gewerkt. Zo wordt ons toch al mooie blad nog mooier. Dit alles is mogelijk omdat wij een financieel gezonde vereniging zijn. We mogen trots zijn op ons mooie clubblad, niet veel verenigingen kunnen aan ons clubblad tippen.

Hoera, het tweehonderdste lid is ingeschreven!!!

Als jullie dit lezen is het tweehonderdste lid ingeschreven. Wie dat is houden we nog even geheim, dat wordt bekend gemaakt met de brunchwandeling van 12 september a.s. We willen ook de pers daarbij uitnodigen, zodat onze club weer eens in de publiciteit komt te staan. We mogen geloof ik wel spreken van een bruisende vereniging. Dat is dus ook te zien aan het stijgende aantal leden. Intussen hebben we ook het honderdste e-mail adres mogen ontvangen. Meer dan de helft van de leden ontvangt dus de maandagenda per e-mail (vaak krijgen meerdere personen per e-mail adres de maandagenda). Je kunt je nog altijd aansluiten bij deze groep, een mailtje naar Liesbeth en je wordt toegevoegd aan de grote verzendlijst. Ze verzendt de maandagenda anoniem, dus je hoeft niet bang te zijn dat de hele club je e-mail adres te weten komt, mail naar: verkeer33@zonnet.nl. Nu volgt een wat rustiger tijd, veel mensen gaan op vakantie en onze activiteiten staan dan op een lager pitje. Dan kunnen we op 12 september weer vol goede moed van start gaan in het nieuwe vogelseizoen.

Nieuwe leden

De nieuwe leden blijven toestromen. Maar liefst negen mensen van de Vogelcursus hebben zich aangemeld als lid. Het zijn: Lammy van Diepenbeek, Cor van der Staaij, Carine Scheffers en Petra Hermens uit Uden, Mariëlle van den Elsen, Joke van Haandel en André Kuipers uit Boekel, Annie Vervest uit Volkel, Gerrie Wijnakker en Riet en Tiny van Boekel uit Schaijk en

Erny Vos uit Gemert. Onze Vogelcursus spreekt de mensen blijkbaar toch wel aan en is een reden om meer over de vogels te leren door lid te worden. Het bestuur is hier uiteraard erg blij mee. Helaas viel de laatste avondexcursie voor de cursisten in het water (vrijdag 7 mei), maar we hebben toch nog twee uur gewandeld in de regen. Alle nieuwe leden van harte welkom en veel plezier in onze club. Jullie kunnen altijd contact opnemen met de coördinatoren van de verschillende werkgroepen voor meer informatie. Ze zullen blij zijn met jullie interesse en jullie graag informeren over het functioneren van de werkgroep van jullie keuze. Achteraan in dit Bruujsel staat een overzicht met telefoonnummers. Ook op onze site kunnen jullie meer te weten komen: www.vogelwachtuden.nl.

Telpostgegevens

Op zondag 18 april heeft Leo Ballering de telpostgegevens uitgereikt aan de deelnemers van 2003. Ze hebben van 1 augustus tot 30 november 2003 geteld op onze telpost. Alle gegevens zijn door Leo in statistieken verwerkt en er is een rapport van gemaakt. Heb je interesse dan kun je deze gegevens bij Leo opvragen, telefoon 0413-368248.

Vlaggen

We hebben vier prachtige nieuwe vlaggen aangeschaft met ons eigen logo. De oude waren wat uit de tijd en versleten. Nu kunnen we weer flink reclame maken voor onze club.

Dialezing over uilen

Op donderdag 18 november houdt Eddy Kuis een lezing over uilen in onze Groenhoeve. Hij heeft dit pas bij de Vogelwerkgroep Oss gedaan en het was een groot succes. Noteren in de agenda dus!

Voorjaarsexcursies

De twee voorjaarsexcursies vielen dit jaar in dezelfde week. Een groep van zeventien vogelaars ging naar Roemenië en hebben heel veel soorten gezien. Een andere groep ging naar Zuid-Limburg om de Limburgse heuvelen te bewandelen. Allebei de groepen hebben een heerlijke excursie gehad, al werden de "echte" vogelaars in Limburg wel wat gemist. Je kunt verderop in dit blad alles over de excursies lezen.

Sponsoring Vogelasiel Someren

Gewonde vogels brengen wij naar het Vogelasiel in Someren. Wij steunen dit asiel met € 0,50 per ingeschreven lid per jaar. Met het huidige ledenaantal zal dat dus € 100,- per jaar zijn. We kregen een dankbare brief terug van het asiel, ze krijgen geen subsidie en moeten alles met giften doen. Een mooie besteding dus.

Oeverzwaluwwand 'de Kleuter'

De officiële opening van de oeverzwaluwwand bij 'de Kleuter' schuiven we vooruit naar het volgende voorjaar. Het zand kan dan inklinken en opnieuw worden afgestoken en de oeverzwaluwen krijgen de kans om de wand te ontdekken. Het is natuurlijk het leukst om hem te openen als de oeverzwaluwen er in broeden. Dan spreekt het informatiebord ook meer aan.

Big Day de Maashorst

Voor de derde keer is de 'Big Day' gehouden op zondag 30 mei, Eerste Pinksterdag. De opkomst was veel beter dan vorige jaren; dertien vogelaars deden mee, drie groepen van vier mensen. Andere jaren was de opkomst maar magertjes. Jan Verhoeven heeft de beker al twee keer gewonnen, dus hoog tijd voor een ander om de wisselbeker over te nemen. Hoewel.... het schijnt dat hij niet te verslaan is, want hij heeft samen met John Hermans weer de beker veroverd met maar liefst 69 soorten. Proficiat hoor!

Namens het bestuur wil ik al onze leden een heel fijne vakantie toewensen, met mooi weer en heel veel vogels. Kom gezond weer thuis en tot ziens op onze brunchwandeling van zondag 12 september, als we ons tweehonderdste lid in het zonnetje zetten!

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar.

Vogelwacht Uden goes Roemenië

Inleiding

Van 15 mei tot en met 22 mei 2004 zijn een aantal leden van Vogelwacht Uden naar Roemenië geweest.

De volgende zeventien personen zijn mee geweest om daar een onvergetelijke reis te beleven: Chris van Lieshout, Ad Bekkers, Wil Willems, Theo Peters, Rien de Mol, Mignon van de Wittenboer, Jopie Jonkers, Tonnie Vlamings, Peter Vlamings, Truus Bergsma, Joop Bergsma, Maria van de Heuvel, Henry van de Heuvel, Annelies Timmerman, Sandra van de Burgt, Jan-Willem Hermans en John Hermans.

Alvorens de reis te beschrijven van dag tot dag, eerst iets over Roemenië en de te bezoeken gebieden. Roemenië telt 26 miljoen inwoners en is ongeveer zeven keer groter dan Nederland. De voormalige communistische dictator Ceausescu heeft het land op de rand van de afgrond gebracht. Hij wou van Roemenië een industriestaat maken, waardoor op de meest vreemde plaatsen fabrieksterreinen te zien zijn. In 1989 is hij afgezet en samen met zijn vrouw omgebracht. De nieuwe regering probeert aansluiting met het westen te krijgen. Het is na Albanië nog steeds het armste land van de voormalige sovjetstaten, maar hard op weg om hier verandering in te brengen. Het gebied wat wij bezocht hebben, de Dobroedsja, ligt in een uithoek en is het minst welvarend van Roemenië.

De Dobroedsja omvat de Donaudelta en de kust van de Zwarte Zee. Het is een vrij vlak gebied bestaande uit landbouwgebied, steppes, lage heuvels, meertjes en de Donaudelta. De Donaudelta is inmiddels Biosfeer reservaat verklaard en dus beschermd. De rotsachtige heuvels zijn gevormd door een vulkaan, echter door hun zeer grote ouderdom sterk verweerd, waardoor de hoogste punten op zo'n driehonderd meter boven zeeniveau liggen. De delta groeit nog elk jaar door aanvoer van slib van de Donau. Deze rivier splitst zich bij Tulcea in drie grote stromen en vele zijstromen. Deze drie armen zijn bevaarbaar en vernoemd naar de haventjes aan zee; Chilia, Sulina en Sfantu Gheorghe.

Wat is er te zien?

Op de rietvelden wemelt het van de rietvogels, zoals Rietgorzen, Buidelmezen, Kleine en Grote Karekieten, Snorren, maar ook Waterrallen, Woudaapjes en Roerdampen. In de wilgen nestelen uiteraard de Grijskopspecht, Zwarte Specht en de Grote Bonte Specht. Hun holen worden weer dankbaar gebruikt door Ringmus, Spreeuw, maar ook Scharrelaars (honderden!!!) en Hoppen. In het hout nesten van Boomvalken en Roodpootvalken, Kleine en Grote Zilverreiger, Dwergaalscholver, Aalscholver, Blauwe Reiger, Ralreiger, Kwak en Zwarte Ibis. In de oevers nestelen vele Oeverzwaluwen en IJsvogeltjes. Op de ondiepe meren zijn de Roze en Kroeskoppelikanen te zien en halen Visdief, Zwarte Stern, Witwangstern en Witvleugelstern hun voedsel.

In de Maçin heuvels en op de steppen zijn de Siesels (een grondeekhoorn) goed te zien. Deze worden bejaagd door roofvogels. Arendbuiser, Dwergarend, Slangenarend, Buiser en zelfs de Keizerarend hebben we prachtig kunnen zien. Vorig jaar hebben tienduizenden Roze Spreeuwen gebroed in Steengroeven langs de kust. Deze vogels gaan hun voedsel, de sprinkhanen, achterna. De verwachting was dat er dit jaar minder te zien zouden zijn, omdat de piek van de sprinkhanen voorbij was. We hebben echter nog vele honderden vogels gezien.

Hierbij onze belevenissen van dag tot dag:

Zaterdag 15 mei door Wil Willems

Eindelijk is het zaterdagmorgen 15 mei 2004, mooie reis in vooruitzicht. Om zeven uur is iedereen keurig op tijd bij de Groenhoeve, zo te zien allemaal goede zin. De bus was al aanwezig en na afscheid genomen te hebben van familie reden we weg richting Schiphol. Maar och!! iemand te weinig in de bus aanwezig, blijkt Peter Vlamings te zijn, die was de weg kwijtgeraakt na het parkeren van zijn auto bij kennissen. Er werden al gauw drukke gesprekken gevoerd en het eerste vogelen begon al, te weten Zwarte Kraai, Houtduif, mussen en dergelijke.

Bij aankomst op Schiphol blijkt het zeer druk te zijn dus lange rijen voor de incheckbalies, maar we hadden de tijd. Nu blijkt ineens dat twee man geen verrekijkers bij zich hebben, namelijk Ad en Tonnie, deze kijkers lagen respectievelijk in de bus en meterkast. John gaat direct bellen met de buschauffeur maar die was al te ver weg om de kijker terug te brengen.

Redder in nood was Mignon die had twee kijkers bij zich. Na een drie uur durende vliegreis landen we op vliegveld Otopeni bij Boekarest, klein maar alles netjes geregeld. De gids genaamd László Szabó Szeley stond al in de aankomsthal te wachten. Buiten gekomen zagen we twee busjes met aanhanger staan, de grote bus was kapot zodat we met twee busjes verder gingen met de reis. We hadden de beschikking over een gids, een hulp gids en een chauffeur namelijk Speedy Gonzales (genoemd door ons) vanwege zijn stijl van rijden. Af en toe moesten we remmen voor overstekende ganzen met jonkies, koeien en ezels. We hadden genoeg te kijken naar de bewoning van de Roemenen, verkeer (platte karren met nummerborden) en het wisselende landschap. Er heerst hier ontzettend veel armoede in dit land. Dan gaan onze ogen weer open hoe goed wij het eigenlijk wel hebben.

Onderweg hebben we enkele malen gestopt om te vogelen en een hapje te eten middels een lunchpakket dat door de reisorganisatie verstrekt werd. Het was maar goed dat we al ons brood uit Nederland nog niet op hadden gegeten. We zagen bij een prachtig natuurgebied verschillende Steltlopers, Hop, Scharrelaars en Bijeneters (wat zijn dat prachtige vogels) ook nog een Buidelmees en een Wielewaal. De dag kon niet meer stuk. Rond half negen arriveerden we in Tulcea. Het was een nogal sombere stad. De flatwoningen aan het water leken wel in te storten zo oud waren ze. Onze koffers en bagage werden op een boot gezet en we vaarden naar onze hotelboot aan de andere kant van het water. Moe en voldaan lieten we ons het eerste Roemeens avondeten, vooraf gegaan door een welkomstcocktail, goed smaken. Dit werd opgediend door twee schone verkleed als Assepoesters.

Zondag 16 mei door Ad Bekkers

Vanuit Tulcea begint onze reis met de hotelboot. De hotelboot is min of meer een platform bestaande uit twee verdiepingen, dat wordt voortgetrokken door een sleepboot. Op de onderste verdieping zijn de slaapplekken en douches aanwezig. Op de bovenste verdieping is een

overdekt platform, waar we naar hartelust kunnen vogelen. Het verblijf en de eetgelegenheid zien er keurig en verzorgd uit.

Zes uur morgen, de boot is al aan het varen als de meeste van ons nog in bed liggen. Door het klotsende water lijkt het net of het buiten stormt en regent. Vol goede moed toch om zeven uur opgestaan en gelukkig het weer doet reuze mee, droog, bewolkt en dertien graden. Wel koud voor de tijd van het jaar, normaal zou het hier nu twintig tot vijfentwintig graden moeten zijn. Op het platform ben ik zeker niet de eerste en om half acht wordt de eerste Pelikaan begroet, “kroeskop, kroeskop” wordt er geroepen, maar dit is nog iets te voorbarig. Tijdens het ontbijt in het overdekte verblijf komt de zon er zo nu en dan doorheen. Het Roemeens ontbijt met het nog verse brood smaakt ons goed. Na het ontbijt leggen onze Roemeense gidsen László en zijn jongere

gezel Zábi ons uit hoe het programma er uit zal zien. Ten eerste wordt het hele weekprogramma omgegooid. Dit is vanwege de hoge waterstand in het Deltagebied. We varen van Tulcea naar Murighiol. Halverwege wordt de hotelboot in een grotere vaart geparkeerd en op de sleepboot gaan we verder door de kleinere krekken naar het vissersdorpje Murighiol. Naast “oh” en “wa mooi”, slaan we ook nog krachtigere termen uit als we diverse Reigers (Kwak, Purper, Ral, Kleine en Grote), IJsvogels, Oeverzwaluw, Hop, Sterns, Zwarte Ibis, Koekoek, Boomvalk en vooral de Scharrelaar zien, ze zijn prachtig.

Vanaf de boot gaan we even aan land voor een korte taxirit in een te kleine bus voor negentien personen, maar dit nemen we maar voor lief. Net voor het instappen zien we nog het Woudaapje in het riet zitten. Bij de vogeluitkijk vlakbij Murighiol zien we, met mooi weer, diverse waadvogels bij twee plassen water foerageren. Daarna met het busje naar Poplu, een dorpje waar paard en kar een meer gebruikt vervoermiddel is dan de auto. Een beetje landbouw en visserij is het belangrijkste bestaan van de mensen in deze streek en sommige van de groep voelen zich dan ook een beetje decadent met onze dure kijkers, telescopen en camera's. De mensen leven in armoede maar lijken me niet ongelukkiger doordat ze zwaaien en vrolijk terug lachen naar zeventien toeristen in een te kleine Roemeense bus.

Bij Poplu worden tijdens een korte wandeling Balkankwikstaart, Klauwieren, Klapetekster en Roodpootvalk gezien. Van hieruit hobbelen we met de taxi terug naar de boot. Op de boot blijkt László een verrassende gids te zijn. Na deze trip zei hij ons dat dit extra was en dat we de kosten van de taxi dus extra moesten betalen. Even nog iets over deze László Szabo; hij is de president van AVES Foundation, een organisatie die naast het milieu vooral vogels en bruine beren beschermt. Ook de Donaudelta krijgt veel aandacht om de bijzondere planten en dieren die hier voorkomen. Hij verricht ontzettend veel en goed werk voor deze organisatie. Maar als gids (reisleider) komt hij minder goed uit de verf (zo blijkt ook later in de week). Het gidswerk kan hij beter overlaten aan Zábi.

Na de hotelboot weer opgepikt te hebben, zetten we verder koers naar Sfantu Gheorghe. Tijdens het varen krijgen we het middageten, dat deze keer uit tweemaal soep bestaat. Tijdens het eten gaat de discussie over het vogelen aan tafel. De één vindt het geoorloofd, de ander overbodig. Weer iemand vindt dat we de hut maar moeten blinderen tijdens het eten. Zo'n eerste dag levert natuurlijk wel altijd de meeste soorten op, waarvan voor velen ook nieuwe soorten. Dus gaan we tijdens het eten mondjesmaat verder met vogelen. 's Middags (God straft ons meteen na onze uitspraken van vanmorgen) begint het te regenen. De vogels houden zich rustig, alleen de Boomvalk en de Koekoek zien we nog regelmatig.

Al knikkebollend in het bovenverblijf probeer ik wakker te blijven. Ik wil natuurlijk niets missen. Wel laat Chris weer een leuke uitspraak horen, namelijk “ik zou er host unne moord vur doen um ’t nie te geleuve”. Zo’n vogelweek zit vol met wijze en minder wijze uitspraken en gezegden. Jammer dat ik alleen deze heb onthouden.

Om ongeveer vier uur wordt onze hotelboot weer vakkundig aan wal gelegd door de schipper en zijn maatjes. We zitten nu bij Sfantu Gheorghe, een plaatsje vlak bij de Zwarte Zee. Het is ondertussen droog en we hebben tot acht uur de tijd om over de dijk te wandelen voordat we gaan eten. Boven op de dijk is het lekker vogelen met aan de ene kant het kanaal en grasland en aan de andere kant laag gelegen vennen, rietvelden en drassig gebied. Al gauw zien we hier de volgende soorten, Blauwborst, Wielewaal, Ruiters, Roodpootvalk, Grauwe Klauwier, Sterns, Visdiefje, Kleine Klapekster, Kleine en Grote Karekiet en Baardmannetje. Na het avondeten gaan we onze lijsten invullen om eens te kijken wat we vandaag allemaal gezien hebben. Het blijkt dat we al op 106 soorten zitten. Een goed begin voor deze vakantie. Maar de echte diehards geven het nog niet op. Om ongeveer tien uur, het is inmiddels donker, gaat er nog een groep onder leiding van Jan-Willem met CD-speler en diverse geluiden, proberen om “contact” te zoeken met o.a. Waterral, Porseleinhoen en Kleinst Waterhoen. Helaas kregen we geen reactie. Weer terug op de boot wordt nog druk gespeculeerd over diverse vogelgeluiden. Langzaam gaat bij iedereen de slaap parten spelen. Ik ga naar mijn hut waar mijn kamergenoot het al druk heeft om het bulderbos om te zagen. Ik sluit deze mooie dag af met het imiteren van een Grote Trap.

Maandag 17 mei door Peter Vlamings

Vandaag werd een bezoek gebracht aan Sacalina Island. Dit is een schiereiland dat grenst aan de Zwarte Zee. Voordat het zover was werd er nog ontbeten. Op het menu stond onder andere melk met “hondenbrokken” (ge krijgt er “plektanden” van) en een geklopt ei en brood dat nu nog maar drie dagen oud was, wat niet veel goeds belooft voor de komende dagen. Nadat de plaatselijke politiek was besproken, werd voor het vertrek nog even cynisch gevraagd of iedereen zijn verrekijker wel bij zich had.

Om vijf voor negen vertrok de boot vanaf Sfantu Gheorghe in de richting van Sacalina Island. De vrij late mededeling dat in 2003 in de omgeving van Sfantu Gheorghe een Witstaartkievit gebroed heeft, het vooruitzicht dat er tot vijftientig centimeter diep door het water moest worden gelopen en de te verwachten aanwezigheid van de nodige muggen kon Chris van Lieshout er niet van weerhouden om uit volle borst spontaan te gaan zingen van de wijsjes van de sijsjes. Dat hij niet veel bijval kreeg tekende de bedrukte stemming. Op weg naar Sacalina-Island werd eerst nog een uitzichtstoren beklommen van waaruit je een mooi uitzicht had over de eindeloze rietvelden en op enkele honderden Pelikanen. Toen in we in de buurt van het schiereiland waren aangekomen, moesten we vanwege de beperkte diepgang eerst nog in een roeibootje om de laatste honderden meters te overbruggen. Uiteindelijk was iedereen gearriveerd en na uitvoerig de Zeearend bekeken te hebben werd besloten om toch maar eerst koffie te drinken.

Daarna begon het vogelspotten dat echter al weer snel werd onderbroken omdat er een geul kwam waar de schoenen en de sokken moesten worden uitgetrokken om er met blote voeten en opgerolde broekspijpen of afgeritste broek doorheen te waden. Snel daarna kwam de tweede geul. Nadat ook die barrière genomen was konden de sokken en de schoenen weer worden

aangetrokken en bleef het strand verder droog. Er werd uitvoerig gediscussieerd over een Drieteenstrandloper of was het een Kanoet. Was die Strandloper nou een Temmincks Strandloper of een Kleine Strandloper. Men was het wel snel eens over de waarneming van een Zwartkopgors en een Sperwergrasmus. Het gelijktijdig waarnemen van vier Zeearenden in één beeld van een verrekijker was ook geen alledaags gebeuren. Mooi was ook een kuiltje op het strand waarin vier eitjes lagen van wat later bleek een Bontbekplevier te zijn. Op een gegeven moment werden de vooruitgelopen mannen van het gezelschap enigszins ongerust omdat een niet al te vriendelijk uitziende stier de indruk wekte in de richting van de achtergebleven vrouwen te lopen. Uiteindelijk bleek het mee te vallen en verdween de stier in de wilgenbegroeiing.

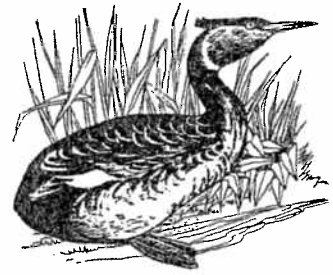
Rond vier uur steeg de adrenaline bij het nagenoeg gelijktijdig zien van een Reuzenster, een Rode Rotslijster en een Dunbekmeeuw. Na weer door de geulen gelopen te hebben gingen we met de roeibootjes terug naar de motorboot. Op de terugweg naar de hotelboot weer veel Kwakken, Boomvalken, Roodpootvalken en Bijeneters om maar enkele voor Nederlandse begrippen bijzondere soorten te noemen. Bij de hotelboot aangekomen werd er meteen aangekoppeld en in noordelijke richting gevaren naar Sulina. Ook tijdens deze boottocht langs eindeloze rietvelden en kleine plasjes onder andere de Kleine Torenvalk, Scharrelaar, Hop, Boomvalk, Roodpootvalk, Ralreiger, Kwak en Kleine Zilverreiger. Tegen acht uur werd er aangelegd in het kanaal in de buurt van Sulina waar echter niets van te zien was. Het enige gebouw bleek een militair onderkomen te zijn dat al meer dan vijf jaar leeg stond. De avondmaaltijd begon met rijkelijk van knoflook voorziene soep die er op zich niet onaantrekkelijk uitzag. Omdat enkele personen er toch niet helemaal gerust op waren, werd gevraagd hoe die reepjes in de soep heetten. Toen ze te horen kregen dat het reepjes koeienmaag waren bleek de animo voor de soep aanmerkelijk te zijn gedaald. Voor de twee halve bolletjes gekookte maïs en de dolmüs van het hoofdgerecht bleek ook niet veel waardering te zijn. Het nagerecht bestond uit twee met jam en chocoladesaus gevulde flensjes, die zoals te verwachten viel door de kritische eters zonder mokken naar binnen werden geschoven. Na bekomen te zijn van de voor enkelen ongebruikelijke avondmaaltijd werden nog herinneringen opgehaald aan de maaltijden bij eerdere reizen naar Polen, Spanje en Hongarije. Tot slot van de avond liet Henry van de Heuvel de video-opname van wandeling over het schiereiland zien en konden we terugkijken op een dag met veel mooie waarnemingen.

Dinsdag 18 mei door Jan-Willem Hermans

Onze boot lag dus ergens tussen Sfantu Gheorghe en Sulina. Een gegraven kanaal evenwijdig aan de Zwarte Zee. Een oase van rust. Het was vandaag de bedoeling om door te varen via Caraorman naar Mila 23. Maar 's morgens vroeg was er paniek bij de gids. Gisteren zijn we een "floating Islands" voorbij gevaren. Het blijkt dat de verdere doorgang door het kanaal volledig versperd is door deze drijvende rietvelden. We moeten terug. Voordat we het ontbijt nuttigen maken we een kleine wandeling langs de dijk. Weer veel Scharrelaars, Grote en Kleine Zilverreigers, Koekoeken, Boomvalken en Roodpootvalken. Na het ontbijt keert de boot en gaat terug naar Sfantu Gheorghe. Dit is het leukste stuk. Het kanaal is vrij nauw en links en rechts is dus goed te zien wat voor vogels er allemaal zitten. Bij Sfantu Gheorge is het moerassig stuk weer goed te zien. Eenmaal lopend en twee maal op de boot hebben we dit prachtige stukje nu gezien. Een laatste blik op de Lepelaars en de boot vaart door een grotere geul richting Ivancea en Dunavaj. Na vier dagen op de boot gezeten te hebben moet ik eerlijk bekennen dat dit stuk wel overgeslagen had mogen worden. Bij Dunavaj gaan we gelukkig weer een kleiner kanaal in. Maar voordat we hier in gaan, meert de boot even aan en kunnen we onze

voeten strekken. We hadden gedacht om een wandeling te maken in een bosachtig gedeelte. Prachtige oude bomen staan hier, waarin Grote Bonte Spechten huizen, maar ook Spreeuwen en Ringmussen. Ook de Boomkruiper laat zich hier goed horen en zien. Een vos verdwijnt in het bos zodra deze onze aanwezigheid gewaar wordt. Het blijkt echter dat zodra je ongeveer een driehonderd meter loopt er weer water te zien is en we dus niet verder kunnen. Het bijna complete bos staat onder water. De boot gaat weer verder. We zien onze eerste Roodhalsfuten op de wat opener stukken. Iets voor Mila 23 kunnen we de balans van vandaag opmaken. De volgende nieuwe soorten zijn aan ons lijstje toegevoegd: Roodhalsfuut, Porseleinhoen (alleen gehoord), Oeverloper, Tuinfluiter, Grasmus, Tjiftjaf en Kleine Bonte Specht. In totaal hebben we vandaag toch nog 96 soorten gezien, ondanks het feit dat de boot maar liefst vijf uur heeft moeten omvaren.

Woensdag 19 mei door John Hermans

De laatste dag op de "houseboot" in de Donaudelta. 's Morgens vroeg vertrok de boot al richting Tulcea waar de boottrip ook begonnen was. We voeren door een drukker kanaal waarlangs diverse dorpjes liggen. Het eerste dorp heette Mila 23. Ik denk dat dit nog een overblijfsel is van de communistische invloeden want welk dorp noemt zich nu Mila 23. (Er is overigens nog een dorp wat Mila 35 heet). In het dorp zagen we weer Huiszwaluwen die we al enkele dagen niet meer gezien hadden. Je ziet dus heel duidelijk dat de Huiszwaluwen aangewezen zijn op de menselijke omgeving. Ook zagen we hier onze eerste Houtduif, veel minder talrijk dan in onze omgeving.

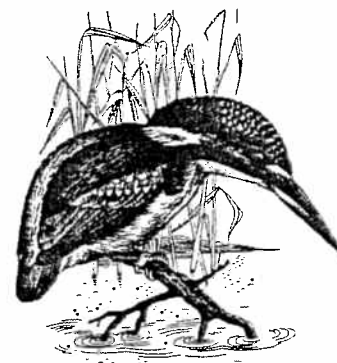
Diverse keren zagen we voor onze boot enkele honderden Aalscholvers die gezamenlijk aan het vissen waren. Ze vlogen pas weg toen de boot al heel dichtbij was. Gezien de talrijkheid van de Aalscholver in dit gebied is het gemeenschappelijk foerageren dus een lucratieve aangelegenheid. Na enkele uren op het grote kanaal gevaren te hebben vervolgden we onze weg via een wat smaller kanaal waar veel bomen langs stonden. Hier hebben we diverse Zeearenden gezien en op een gegeven moment konden we vanaf de boot ook een zeearendnest aanschouwen. Door zijn enorme grootte herken je het meteen. Laszlo wist ons te vertellen dat dit nest elk jaar werd uitgehaald door vissers die de zeearend niet gunstig gezind zijn. Er is dus aan natuurbewustzijn nog veel te doen in Roemenië. Opvallend waren ook de vele Kwakken die we hier zagen. Eigenlijk niet zo verwonderd als je de talrijke bomen langs het kanaal ziet waar een Kwak in uitrust. Maar de Kwak is een Reiger die alleen maar in de nachtelijke uren actief is en dikwijls dan ook niet of nauwelijks te zien is. Maar dus niet in de Donaudelta.

Het water stond dit jaar veel hoger dan normaal zodat het moeilijk was om af en toe een stuk door de delta te wandelen. Toch werd zo'n stukje gevonden waar we een beetje op en neer konden wandelen. Dit leverde toch weer een Kleine Bonte Specht en parende Braamsluipers op. Na deze korte wandeling zijn we weer een stukje doorgevaren en werd de boot in de buurt van enkele kleine meertjes in de kade vastgelegd. Hier hebben we, in twee groepen, met de kleine roeiboortjes de meertjes gevolgd. Ik heb hier met mijn telelens nog enkele mooie foto's kunnen maken van een Visdiefje. Terug bij

de houseboot zagen we enkele grote groepen Roze Pelikanen overvliegen. Zoals we inmiddels gewoon waren werd er 's middags warm gegeten, ditmaal karper. Het laatste stuk naar Tulcea bleek één van de mooiste vaartochtjes te zijn. We voeren telkens door smalle kanalen met vele bomen waar we van heel dichtbij diverse malen Scharrelaars konden bewonderen. Wat is het toch een prachtige vogel. Het mooiste waren twee Scharrelaars die als een verliefd paartje bij elkaar zaten.

Diverse keren zag je steilkantjes van ongeveer een meter hoog. Hier zagen we in tien minuten tijd vijf IJsvogels wegvliegen, enkele van zes tot zeven meter afstand. Toen we de haven binnenvoeren kon je de gehele Roemeense militaire binnenvloot aanschouwen. Laszlo vertelde ons dat de schepen zo'n beetje altijd op d'r plaats bleven want er is geen geld. Houden zo, wat die schepen betreft. Tegen de avond werd de boot afgemeerd op dezelfde plaats waar we een aantal dagen geleden de reis begonnen. De volgende dagen hebben we vanaf de vaste wal doorgebracht dus deze avond hebben we afscheid genomen van de bemanning. We hebben ons goed vermaakt op de boot al was de algehele mening dat er gerust een dag af had gemogen. Dat zou beslist niet deze dag zijn geweest want die was zeer de moeite waard. Na dag vijf hadden we 145 soorten geteld.

Donderdag 20 mei door Mignon van den Wittenboer

Van Tulcea via de Macin-heuvels naar Constanta. Aan de overzijde van de haven van Tulcea moeten we vandaag vroeg uit de veren. Om zeven uur staat voor de laatste keer het ontbijt in de salon van de boot klaar en daar is niemand rouwig om. Na vijf dagen begint het brood toch wel erg oud te worden... Direct na het ontbijt nemen we afscheid van het bootpersoneel en worden we door de motorboot in de haven van Tulcea afgezet. Hier verdelen we ons weer over twee busjes, één bestuurd door de gidsen László en Zabi en één bestuurd door een chauffeur die door de gids afwisselend Speedy Gonzales of Nicky Lauda werd genoemd. Zelf liep gids László al na vijf minuten zijn eerste bekeuring op; een ijverige Roemeense agent stond ons busje aan het eind van een straat, waar je schijnbaar niet mocht inrijden, op te wachten. Terwijl László zich in de politieauto door het papierwerk worstelde informeerden wij bij Zabi wat in deze situatie een gebruikelijke boete is. Volgens Zabi hing dat nogal van de agent af en hoe hij onze auto inschatte, maar Zabi dacht dat als László geluk had hij er wel voor 100.000 Lei vanaf kwam en als hij veel pech had moest hij de maximumboete van 500.000 Lei betalen. De uiteindelijke boete betrof 800.000 Lei (ongeveer twintig euro) wat het humeur van de gids niet echt ten goede kwam.

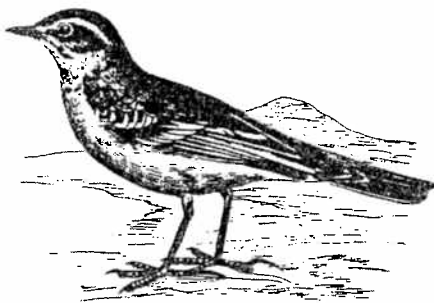
Onderweg passeren we veel druivenplantages en vanuit de busjes zien we diverse Grauwe Gorzen, Buizerden en een enkele Roodborsttapuit. We maken een korte stop tussen de plaatsen Horia en Cerna wat een goede plek voor Rouwmees zou moeten zijn. Na het geluid van de Rouwmees een keer afgedraaid te hebben, valt de CD kapot op de grond, we moeten het dus verder zonder geluid stellen. Na een flink eind tussen de verspreid staande bomen gewandeld te hebben horen we verschillende Ortolanen. Ook vliegt er een prachtige Arendbuizerd en Wespendifief boven ons hoofd. Dan horen we op verschillende plaatsen Rouwmezen roepen en lukt het John uiteindelijk er één voor zijn telescoop te krijgen. Helaas is deze ook weer snel verdwenen en maar slechts door enkele personen goed gezien. Op de weg terug naar de busjes zien we nog twee Appelvinken en een Roodkopklauwier. Vooral die laatste is volgens onze gids vrij zeldzaam in deze regio.

We rijden weer verder en stoppen in de buurt van Greci als we voor de auto verschillende roofvogels zien vliegen. Als iedereen is uitgestapt vliegen er laag boven onze hoofden een juveniele en adulte Keizerarend en iets verderop een Dwergarend en Slangenarend. Net voor Greci rijden we een zandweg in, richting de Macin-heuvels. De Macin zelf is 467 meter hoog en volgens de gids de oudste berg van Europa. Aan de voet van de heuvels zit een Kortteenleeuwrik uitbundig te zingen en vliegen er enkele Izabeltapuiten rond. Het busje van László rijdt de bergen in en wij volgen te voet.

Een Noordse Nachtegaal zit te zingen terwijl wij de hellingen afspeuren naar Bonte en Blonde tapuiten. Bonte zien we verschillende, maar de Blonde weet maar een enkele vogelaar te ontdekken. Ook vliegen er weer verschillende Bijeneters rond en zien we de bijna net zo kleurrijke smaragdhagedis. Wat hoger op de heuvel zien we een groep van ongeveer vijftig Roze Spreeuwen. Een deel gaat in een boom zitten en laat zich met de telescoop goed bekijken. Halverwege de top wacht het busje van László ons op en besluit Henri verder met hem mee te liften. László vindt het prima als Henri tijdens het rijden de schuifdeur open laat. Dat verandert echter als de schuifdeur tegen een grote steen aanknalt.

Op de top van de Macin wacht de gids ons op met de lunch; pakjes brood met kaas en een koude schnitzel als beleg. Koffie heeft hij gelukkig ook: koud verpakt in lege waterflessen. Na het nemen van groepsfoto's lopen wij verder en dalen aan de achterkant van de heuvel af. Het is een vrij steile afdaling over losse stenen, maar gelukkig komt iedereen heelhuids aan bij een bron. Daar vullen we de waterflessen en rusten even uit. Op enkele meters van de busjes gaat het

toch nog mis: Sandra verstapt zich en verstuikt haar enkel. We rijden weer terug richting de kust en bezoeken onderweg een grote Bijeneterkolonie. Naast zo'n negentig Bijeneters zien we hier nog een Steenuil en enkele Duinpiepers. Jopie ontdekt een Bijeneter die ondersteboven in een struik hangt en niet meer los kan komen. Na een tijdje blijft hij stil hangen. Als we dit László laten zien verteld hij dat er nogal eens door imkers strikken rond bijeneterkolonies worden gezet. Maar of dat hier het geval was blijft onduidelijk.

In een wegrestaurant krijgen we van de gids koffie aangeboden, maar zelf hebben we de voorkeur voor bier en fris. Na wat onderhandelen met László lukt het ons iets anders te bestellen, mits we het verschil bijbetalen. Tegen de avond bezoeken we een grote steengroeve op een knooppunt van wegen ten zuidwesten van Navodari. In 2003 hadden daar zo'n 10.000 Roze Spreeuwen gebroed. Ze starten echter pas half juni met broeden, dus daarvoor was het nog iets te vroeg, maar László was erg benieuwd of er al Roze Spreeuwen rond zouden vliegen. We hadden geluk: in een half uur tijd zagen we in de groeve zo'n 800 Roze Spreeuwen rondvliegen en overtrekken terwijl er af en toe ook in de groeve gingen zitten. Ook bij het verlaten van de groeve vlogen er nog grote groepen over zodat we er totaal zo'n 1.500 hebben gezien. In de groeve draaiden we ook nog het geluid van de Griel af, maar hier kregen we geen reactie op.

We eten om half negen in het wegrestaurant vlakbij de steengroeve en rijden daarna door naar Constanta. Ons hotel ligt in de badplaats Mamaia tegen Constanta aan en we zijn zo moe als we aankomen dat we zelfs zonder het invullen van de soortenlijst gaan slapen.

Vrijdag 21 mei door Rien de Mol

Na een dag vol met spectaculaire roofvogels en ander vliegend grut, dacht ik bij mezelf "het wordt vandaag een verhaaltje van niks". De dag begon met zeer goed weer en bij het ontbijt hadden we voor de afwisseling vers brood. Na het ontbijt gingen we weer de bus in en bij het eerste pompstation waren enkele van onze dames bereid om voor een kleine vergoeding de ramen van de bus te lappen zodat wij weer naar buiten konden kijken. Na een klein uurtje rijden door de deels vervallen en verlaten industrie van Constanta gevolgd door de prachtige natuur met onder andere hele velden bloeiende klapprozen, kwamen we in een vochtig gebied waar we vele water en rietvogels hebben waargenomen. Grote groepen Pelikanen, Dwergsterns, Strandplevier, Krombekstrandloper, Visdieven, Bergeenden met grote groepen jongen en zeker niet te vergeten de zeer fraaie Vorkstaartplevier.

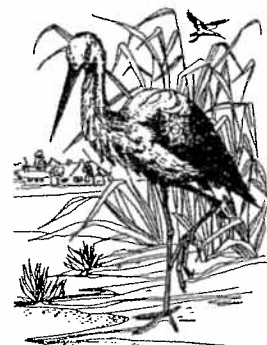
Volgen onze gids Laszlo de grootste kolonie van Europa met ongeveer driehonderd paartjes. Het is nu elf uur en dus naar een klein restaurantje midden in de vlakte. Hier vlak bij stond een eenzame boom die dus veel bezoek kreeg van vogels. Let op: in de boom, Kleine Vliegenvanger, Spotvogel, Grauwe Vliegenvanger, Hop, Grauwe Klauwier, Zwartkop, Tuinfluiter, Kleine Klapkster en de Huismus. In de buurt van de boom, Ooievaar op het nest, Huismussen en Spreeuwen onder in het ooievaarsnest, Huiszwaluwen onder de overstek en de Boerenzwaluwen rondvliegend. Koffie opdrinken en weer weg naar het volgend natte gebied. Hier zagen we de Zwarte Ooievaar, Grote en Kleine Karekiet, Pelikanen, Witoogende enzovoort. Ook wisten we door middel van geluid de Veldrietzanger uit z'n schuilplaats te lokken, zelfs voor John een Bibsje.

Na de volgens mij beste lunch van ons verblijf in Roemenië vertrokken we naar een rotsachtig-heuvelachtig gebied waar een kolonie Kleine Torenvalken woonden, ook zagen we een heleboel Tapuiten en nog veel Siesels. In een gat in de rotsen vonden we het nest van de Arendbuizerd die we ook regelmatig zagen al dan niet met een Siesel in de klauwen. Ongeveer op dit punt begon voor ons de wandeling over een paar heuvels die volgens Laszlo vrij gemakkelijk waren. Hijzelf zou aan de andere kant van de heuvels op ons wachten. Al binnen een half uur besloten de wijzen onder ons (de dames) om terug te keren want het was te steil en te doornig, ook het muggenspul was niet aan te slepen. De stoere mannen en Mignon gingen door onder leiding van Sabbie en hoopten bovendien nog op een Sakervalk maar helaas. Na nogal wat gewandel en geklim begon het er naar uit te zien dat de wandeling weleens wat kon uitlopen. Het zou een lange vermoeiende tocht worden die het uiterste van ons eiste. Honger en dorst kwelden ons, de hete zon van voren, Nachtegalen rondom, Leeuweriken boven en de muggen op ons. Sabbie begon zich zorgen te maken en belde Laszlo. Na enige tijd zagen we de auto van Laszlo boven op een heuvel staan een paar kilometer verderop. Ramp was echter dat we nog een heel stuk om moesten lopen om de diepe ravijnen en het doornige struikgewas te omzeilen. Al met al hebben alle expeditieleden het gehaald en met de nodige therapie zullen wij er wel weer bovenop komen.

Zaterdag 22 mei door Henri en Maria van de Heuvel

De laatste dag en tevens terugreis. We beginnen met een vroeg ontbijt om zeven uur, want we moeten zo'n 350 kilometer rijden van Constantia naar Boekarest. Om half acht uur de koffers bij de aanhanger gezet en onze chauffeur laadt de koffers persoonlijk in zijn aanhangertje (Roemeens vakmenschap). Nog even tanken, instappen en op weg naar Boekarest. Al snel komen de eerste sterke verhalen over onder andere de imker en de bijen, de elektriciën en de stroom, de rib en eva, maar het sterkste verhaal is toch wel van Rien met zijn konijn en kippen. In de buurt van Buristu zien we een groep van dertig roze spreeuwen overvliegen (ze zitten hier echt wel). Ook zien we schitterende velden met bloeiende klaprozen. Weer verderop zie je de grote verschillen die er in Roemenië zijn, op het ene veld lopen vijftien mensen met hooivorken het hooi te verzamelen (terug in de vijftiger jaren), terwijl tweehonderd meter verderop de mechanisatie heeft plaatsgevonden met tractoren, combines en loaders. Weer verderop rijdt een boer met muilezel en kar met houten wielen op de autoweg, als je ziet hoe hier de mensen leven, een stukje land, een visbootje, muilezel en kar, een huisje, vrouw en kinderen, verder niets, maar wel gelukkig.

Via een grote brug rijden we over de Donau, wat verderop cirkelen zo'n vijftig Ooievaars in de lucht. Om half twaalf hebben we onze stop, even de benen strekken en het toilet bezocht. Nog een kop koffie en een doos met toast die niet te eten is, en we gaan weer op reis. Gelukkig komen we ruim op tijd in Boekarest op het vliegveld, waar we afscheid nemen van onze chauffeur en onze gids. Na een half uur wachten kunnen we inchecken voor de vlucht naar Schiphol, echter Maria moet haar koffer openen bij een nogal fanatieke douanier, er is echter niets fout omdat deze koffer geen handbagage is.

Na zo'n anderhalf uur wachten mochten we aan boord van de Boeiing en om kwart voor drie stegen we op, en vlogen als Pelikanen door de lucht naar onze thuishaven. Twee en een half uur vliegen en nog een uur tijdsverschil en je staat alweer in Nederland. (toch weer even wennen die veertien graden Celsius). Onze buschauffeur stond al netjes op ons te wachten, en na het inladen zijn we richting Uden vertrokken. Rien de Mol dacht nog snel zijn 173^e vogel gezien te hebben, echter deze telde niet meer mee. Rond de klok van zeven uur kwamen we bij de Groenhoeve aan, na afscheid van elkaar genomen te hebben is ieder gezond en veilig thuis gekomen.

Het was een schitterende excursie met veel vogels een mooi land. John en alle anderen die dit georganiseerd hebben, BEDANKT, het was klasse.

Ten slotte

Een prachtige reis, die voor herhaling vatbaar is. Aan het begin van onze reis hebben we de deelnemers gevraagd om een schatting te maken hoeveel vogelsoorten we zouden gaan zien. De schattingen liepen uiteen van 143 soorten tot 212 soorten. We dachten na afloop dat we 172 soorten gezien hadden. Dit aantal was geraden door Chris. Helaas voor Chris bleek bij thuiskomst dat we één vogelsoort niet genoteerd hadden en dat hierdoor de teller op 173 soorten is gekomen. Hierdoor is Rien de gelukkige winnaar geworden.

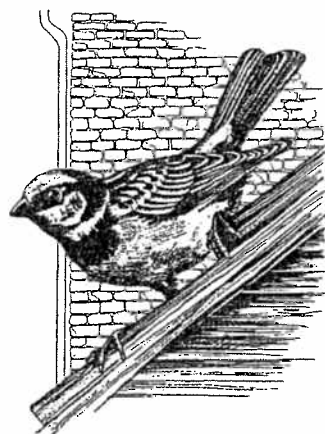
Hieronder volgen de 173 vogelsoorten die we gezien of gehoord hebben:

Fuut, Roodhalsfuut, Dodaars, Geoorde Fuut, Aalscholver, Dwergaalschover, Roze Pelikaan, Kroeskoppelikaan, Roerdomp, Woudaap, Kwak, Ralreiger, Kleine Zilverreiger, Grote Zilverreiger, Blauwe Reiger, Purperreiger, Ooievaar, Zwarte Ooievaar, Lepelaar, Zwarte Ibis, Knobbelzwaan, Grauwe Gans, Bergeend, Wilde Eend, Krakeend, Slobeend, Zomertaling, Krooneend, Tafeleend, Witoogeend, Bruine Kiekendief, Wespendif, Buizerd, Arendbuizerd, Zeearend, Dwergarend, Slangenarend, Roodpootvalk, Torenvalk, Boomvalk, Fazant, Porseleinhoen, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Steltkluut, Kluut, Vorkstaartplevier, Bontbekplevier, Kleine Plevier, Strandplevier, Zilverplevier, Kievit, Steenloper, Krombekstrandloper, Kleine Strandloper, Kemphaan, Grutto, Bosruiter, Oeverloper, Groenpootruiter, Kokmeeuw, Geelpootmeeuw, Dwergmeeuw, Zwartkopmeeuw, Grote Stern, Visdief, Dwergstern, Reuzenstern, Zwarte Stern, Witvleugelstern, Witwangstern, Houtduif, Holenduif, Turkse Tortel, Zomertortel, Koekoek, Steenuil, Gierzwaluw, IJsvogel, Bijeneter, Scharrelaar, Hop, Zwarte Specht, Grijskopspecht, Syrische Bonte Specht, Grote Bonte Specht, Veldleeuwerik, Boomleeuwerik, Kuifleeuwerik, Kortteenleeuwerik, Kaladerleeuwerik, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Duinpieper, Witte Kwikstaart, Balkankwikstaart, Gele Kwikstaart, Nachtegaal, Noordse Nachtegaal, Gekraagde Roodstaart, Zwarte Roodstaart, Roodborsttapuit, Tapuit, Blonde Tapuit, Bonte Tapuit, Izabeltapuit, Merel, Snor, Grote Karekiet, Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine Karekiet, Veldrietzanger, Spotvogel, Tuinfluiter, Braamsluiper, Grasmus, Zwartkop, Sperwergrasmus, Fitis, Tjiftjaf, Grauwe Vliegenvanger, Baardman, Buidelmees, Rouwmees, Pimpelmees, Koolmees, Kleine Vliegenvanger, Boomkruiper, Grauwe Klauwier, Kleine Klapekster, Spreeuw, Roze Spreeuw, Wielewaal, Gaai, Ekster, Kauw, Raaf, Bonte Kraai, Roek, Ringmus, Huismus, Spaanse Mus, Vink, Appelvink, Putter, Kneu, Grauwe Gors, Ortolaan, Rietgors, Paap, Blauwborst, Zwarte Ruiter, Tureluur, Wulp, Roodkopklauwier, Kleine Torenvalk, Temminck Strandloper, Dunbekmeeuw, Rode Rotslijster, Zwartkopgors, Roodkeelpieper, Drieteenstrandloper, Kleine Bonte Specht, Vuurgoudhaan, Roodstuitzwaluw, Groenling, Nachtzwaluw, Keizerarend en Bonte Strandloper.

Jan-Willem Hermans

Vogelcursus 2004

Begin dit jaar ben ik gestart met de vogelcursus van de Vogelwacht Uden. Ik kende amper een Merel of een Mus. Laat staan dat ik de roepjes en de zang van een vogel zou herkennen. Vorig jaar heb ik een basiscursus van het IVN gevolgd, want mijn kennis van de natuur was net zo groot als van de vogelwereld. En dat hield in dat ik een klaproos van een korenbloem kon onderscheiden. Na de basiscursus volgde ik een vierseizoenencursus. En het aantal bloemen die ik dat jaar leerde herkennen was best aardig. Ik merkte ook dat de bloemen nog mooier werden, als ik ze bij naam kon noemen. En al fietsend en wandelend kwam ik tot de conclusie dat ook de vogels prachtig zijn om te zien en te horen. Maar wie was nou wie?

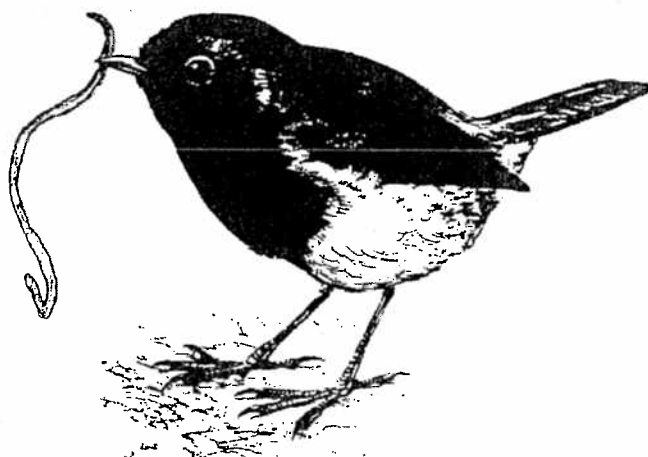

Mijn interesse was gewekt en het werd tijd om daar ook eens wat meer van te leren. Je bent ten slotte nooit te oud, toch! In een vijftal lessen heb ik inmiddels al een aardig beeld gekregen over de bouw van vogels. Ongelooflijk, zoals zo'n beestje in elkaar zit. Niet alleen die prachtige veren, met hun functies, maar ook de bouw van hun hele lijfje. Ik had in mijn tuin een Roodborstje, elke dag zat hij daar en ik noemde hem mijn "vriendje". Ik was een echte fan van Roodborstjes geworden. Zoals hij me aan kon kijken, zijn rode borstje fier omhoog. Ik had af en toe het gevoel dat hij speciaal voor mij kwam. Tot ik in de cursus hoorde dat dit beestje behoorlijk fel en eigenlijk helemaal niet zo lief is. Toch blijf ik een fan van die vogeltjes.

Ook het gedrag van vogels vond ik boeiend. De vaardigheden waarmee ze geboren worden is niet uit te vlakken. Leuk om daar iets meer van te weten. Om zoveel mogelijk vogels te leren herkennen, heb ik de hele winter (en nog) netjes met pinda's, mezenbolletjes en brood in mijn tuin gehad. En ik moet zeggen, ik heb daardoor heel veel vogeltjes in de tuin gekregen. Op nog geen drie meter afstand deden ze zich tegoed aan al die lekkernijen. Mijn boek en mijn verrekijker lagen steeds binnen handbereik en de uren die ik naar de vogels heb getuurd zijn niet te tellen. Het heeft me wel wat opgeleverd. De vogels die in tuinen voorkomen begin ik al te kennen. Nu nog hun geluiden en daar heb ik behoorlijk wat moeite mee. Uren heb ik al geluisterd naar prachtige cd's met vogelgeluiden. Ik word er urenlang van. Zo gauw ik buiten kom klinkt alles anders. Ik zei straks dat je nooit te oud bent om te leren, maar ik heb het idee dat ik hiervoor nog jaren nodig heb.

Aan de cursus en de docenten zal het niet liggen, de lessen worden op een prettige en duidelijke manier gebracht. En ik geef het niet op, de aanhouder wint.

Annie Vervest

Drukbezochte publiekswandeling op Bedaf

De tweede publiekswandeling dit jaar was traditiegetrouw gepland op Tweede Paasdag. Na een aantal regenachtige dagen zou het met Pasen droog en vrij zonnig worden. Dat de weersvoorspellingen uit zijn gekomen, getuige de grote opkomst van deelnemers. Maar liefst 150 deelnemers stonden te wachten op de parkeerplaats tegenover 'Gasterij de Pier', net buiten Uden. Voor Vogelwachtbegrippen een deelnemersrecord!! Nadat de informatiefolders waren uitgedeeld en onze voorzitter, Jan-Willem Hermans, een welkomstwoord had uitgesproken, vertrokken we met vijf groepen het kleinschalige natuurgebied in. Bedaf is bekend om zijn stuifzandwallen van wel vijftientig meter hoog. Doordat destijds het zand in de aangelegde houtwallen achterbleef ontstond na verloop van tientallen jaren een rug van stuifzandwallen.

Wij liepen in de groep van Liesbeth en Ramon Verkaar mee. Zij hadden een dag eerder al voorgewandeld en wisten precies welke vogels waar zaten. De rolverdeling was duidelijk; Ramon speurde naar vogels, zette deze in zijn telescoop, terwijl Liesbeth daar deskundig commentaar bij gaf. Veel Udenaren en ook mensen van buiten Uden hebben deze ochtend een mooie wandeling gehad. De vogels floten dat het een lieve lust was. Doordat de blaadjes nog niet aan de bomen zaten konden de vogels goed bekeken worden. Over een paar weken is dat een stuk lastiger. Ook Wim, Toos en Jolanda Rutten waren bij de wandeling aanwezig. Wim, die het gebied op zijn duimpje kent, zei dat hij toch weer enkele nieuwe paadjes had ontdekt. De mensen luisterden geïnteresseerd naar de ezelsbruggetjes die Liesbeth aangaf, bijvoorbeeld om de vink ("wie is de moeder van Jesus Christus.... biscuit") of houtduif ("ik groet u zoetelief") te herkennen. Ook de boomklever was goed en duidelijk te horen; zijn aanwezigheid geeft aan dat onze bossen steeds ouder worden en een goed biotoop zijn voor de boomklever. Pas sinds zo'n vijf jaar zien we boomklevers in onze omgeving. Daarvoor moest je naar de Veluwe of Zuid-Limburg afreizen om de boomklever te 'scoren'.

Ook naar bomen, struiken en bloemen werd gekeken, hoewel die in deze tijd nog niet zo uitbundig bloeien. Enkele soorten zijn mij bijgebleven: de lijsterbes, krentenboom, vroegeling en paarse dovenetel. Voor een aantal mensen is het wel even wennen, al die voorjaarsgeluiden en vogelnamen. Hoe houd je ze allemaal uit elkaar? Boomklever, boomkruiper, boompieper en boomleeuwerik. Het begint allemaal met 'boom-'. We hebben ze allemaal gezien en/of gehoord tijdens deze wandeling. Even verderop horen we de kleine bonte specht. Volgens Liesbeth is deze specht niet groter dan een mus. Ook het goudhaantje laat zich horen. De zon begint al aardig wat warmte af te geven, een heerlijke ochtend om buiten in de natuur te zijn. Een mevrouw moppert een beetje dat ze door de grootte van de groep wat minder vogels hoort. Ze is duidelijk in de minderheid. De overgrote meerderheid geniet van deze wandeling. Voor de Vogelwacht weer een prima stuk reclame. Een groot aantal vogelwachters was vandaag aanwezig om de niet vogelwachters op de mooie natuur te wijzen. Het enthousiasme waarmee de kennis werd overgedragen werkt aanstekelijk en zorgt ervoor dat het draagvlak voor de natuur in zijn algemeenheid groter wordt. Dit is ook één van de doelstellingen van Vogelwacht Uden. In het komende najaar worden nog twee publiekswandelingen gehouden in onze eigen Maashorst. Zorg dat je er dan weer bij bent. Wij rekenen op jullie!!

Peter Noy

Aardkundig monument 'De Wijstgronden'

Op woensdag 21 april 2004 zijn de Wijstgronden onthuld als eerste aardkundig monument van de provincie Noord-Brabant. Noord-Brabant kenmerkt zich door prachtige natuur verweven met waardevolle cultuurlandschappen. Slechts op enkele plekken hebben verschijnselen van de niet-levende natuur nog een gave vorm of zijn aardkundige processen actief. De Provincie wil de kenmerkende aardkundige fenomenen behouden voor de toekomst. Met dat doel zijn de meest waardevolle gebieden aangewezen als 'aardkundig waardevol gebied'. De Wijstgronden zijn zo uniek dat de provincie hier het startschot heeft gehouden voor de benoeming van aardkundige monumenten. Op deze woensdagmiddag waren bestuurders en vertegenwoordigers uitgenodigd van alle overheids- en maatschappelijke partijen die iets te maken hebben met de Wijstgronden. Ook het bestuur van Vogelwacht Uden was hier bij uitgenodigd. Liesbeth en Jan-Willem hebben de Vogelwacht vertegenwoordigd. De middag begon in het gemeentehuis van Uden met een boeiende lezing over de Wijstgronden door een Amsterdamse hoogleraar die al jaren onderzoek doet in het gebied. Daarnaast werd een intentieverklaring ondertekend door diverse partijen, waarin men zich verplicht om meer initiatieven te nemen tot het beschermen en vergroten van de Wijstgronden. Deze intentieverklaring zal over twee jaar geëvalueerd worden, we zijn benieuwd. Hierna ging het hele gezelschap in bussen naar de Wijstgronden. Hier werd een bord onthuld en een kleine wandeling gemaakt langs de breuk. In de Pier werd tenslotte nog wat nagepraat en ging iedereen huiswaarts. Zaterdag 24 april 2004 hebben we samen met Staatsbosbeheer en het IVN-Uden wandelingen in het gebied georganiseerd, ter ere van deze benoeming en ter ere van de berg- en breukroute. Deze wandelroute van 6,6 kilometer loopt langs de breuk en over de Bedafsche Bergen. De gemeente Uden heeft een leuke folder over deze wandelroute uitgebracht, welke gratis te verkrijgen is bij Vogelwacht Uden. Zo'n 150 geïnteresseerden zijn gedurende de dag rondgeleid in deze prachtige afwisselende omgeving.

Jan Willem Hermans

Wel of geen Slangarend in de Maashorst?

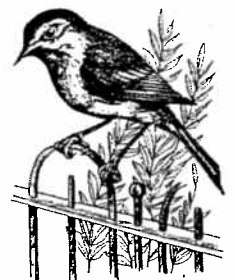
Steeds meer mensen vragen zich af of er nu echt een Slangarend in de Maashorst zit. Indien men naar zijn menu van slangen en hagedissen kijkt dan is het niet erg waarschijnlijk dat deze vogel er langer dan twee dagen zou blijven. Het determineren van roofvogels is volgens de heer Dick Forsman, schrijver van het boek *Roofvogels in Noordwest Europa*, een moeilijke zaak bij zeldzame soorten. Hij zegt hierover: "Roofvogels zijn over het algemeen schuwe dieren die al op grote afstand voor de mens vluchten. Dat betekent dat men slechts zelden de mogelijkheid krijgt, de vogels onder ideale omstandigheden waar te nemen. Vaak zal men ze op zo'n grote afstand zien dat kleurkenmerken en tekening niet of slechts in grote lijnen te zien zijn. De vogelaar baseert zijn waarneming bij roofvogels voornamelijk op ervaring met die roofvogel." Verder kun je in zijn boek de volgende passage aantreffen: "Buizerd (*Buteo Buteo*) lichte ondersoort. Vooral in de zuidelijke populaties (Zuid-Zweden en Midden-Europa) worden lichte vormen aangetroffen, maar deze ontbreken geheel bij de oostelijke ondersoort *vulpinus*. Deze lichte Buizerds kunnen mogelijkterwijs verward worden met Slangarend (*Circaetus gallicus*)." De slangenarend is in Nederland zelden waargenomen. Ervaring met deze vogel is dus bijna niet aanwezig. Hierdoor is een vergissing zo gemaakt. Voor mij is dit een stukje om de discussie op gang te brengen over het determineren van vogels alleen op hun uiterlijk. Bij zeer ervaren vogelaars zijn er maar weinig mensen die een tegenwerping durven maken. Mijn mening hierover is dat elke mens zich kan vergissen en bij tegenwerping moet er een duidelijk verhaal komen waarom het de betreffende vogel is. Gaarne hoor ik hier meer over in het Bruijsel of in een goed gesprek.

Jacques Raats

Vogel onder de loep... de Roodborst

Deze keer weer eens een vogel die iedereen kent, en dat is heel wat! Vraag de gemiddelde Nederlander eens om zes vogels op te noemen en dan zit deze er altijd bij. De roodborst. De andere soorten zijn overigens de Merel, Duif, Mus, Kraai en Meeuw. Als je mensen dan verteld dat er meerdere soorten mussen, kraaien, duiven en meeuwen zijn gaat er een wereld voor ze open... maar da's een ander verhaal. Met zijn aardige zang, die het gehele jaar behalve aan het eind van de zomer tijdens de rui te horen is, geeft de Roodborst het jaar rond zijn territorium aan. Je hoort geen melodie, maar een aaneenschakeling van luide, heldere fluittonen. Lijkt op de zang van de Winterkoning, maar de zang is helderder en mist de voor de Winterkoning karakteristieke triller. Zijn alarmkreet is een luid, doordringend 'tik-tik'. Ze zien er erg lief uit maar schijn bedriegt... ze zijn nogal vechtlustig: tijdens territoriumgevechten strijden de mannetjes soms op leven en dood. In een tuin zullen dan ook nooit meerder koppels nestelen omdat ze elkaar gewoon niet verdragen. Vanwege zijn tamheid naar de mens is het een geliefde vogel in dorps- en stadstuinen, die 's winters voedertafels opzoekt en soms zelfs uit de hand eet. Van nature is de Roodborst een insecteneter; hij beweegt zich het liefst op de grond om zijn kostje bijeen te scharrelen. Bij mijn ouders in de tuin nestelt er momenteel weer een koppeltje. Prachtig om te zien. En echt, ze zijn super tam. Als er in de tuin gewerkt wordt zitten ze zowat op de schop om de verstoorde insecten en wormen op te pikken. Als ik er een foto van wil maken zitten ze bijna op de camera. Hoewel de Roodborst meestal tam en vertrouwelijk is, leidt hij soms, met name tijdens de rui, een meer verborgen leven. Ver weg van menselijke bewoning, in bossen en ruige gebieden, is het een erg schuw dier dat een teruggetrokken bestaan leidt. Zonder meer is er een verschil in schuwheid tussen de 'stads' Roodborst en de 'bos' Roodborst. De Roodborst behoort tot de kleine lijsterachtigen, is circa veertien centimeter groot en heeft een oranje-rode borst en voorhoofd en een olijfbuin rugdek. Verwisselen met een andere soort is bijna niet mogelijk. Man en pop zijn moeilijk te onderscheiden. Bij volwassen vogels is bij de man de vleugellengte langer dan bij de pop. In het eerste jaar zien we bij de Roodborsten beige topjes op de armdekveren, na het eerste jaar worden deze armdekveren egaal bruin zoals de gehele vogel. Roodborsten zijn echte territoriumvogels met een territoriaal oppervlak van wel 7000 m². Onze Roodborsten verhuizen in de winter naar Frankrijk en Spanje terwijl de soortgenoten uit Scandinavië in deze periode onze streken bevolken. Dus de Roodborst die we 's zomers in de tuin zien is niet dezelfde als die we 's winters op de voertafel zien rondscharrelen. De Roodborst zoekt zijn voedsel op de grond, al scharrelend in een laag met bladeren zoeken ze insecten en larven. In het najaar doen ze zich ook wel te goed aan vlierbessen, meidoornbessen en vruchten. Het broeden gebeurt in gevarieerde, bosrijke streken, ook in tuinen en parken. Het nest wordt door het wijfje alleen gebouwd van gras en bladeren en ligt meestal verborgen in een holte, tussen klimop, op of vlak bij de grond in de begroeiing of tussen wortels. Vaak vindt men een nest in een oud schuurtje; een enkele keer in een oude pot of pan. Het koppel bij mijn ouders heeft een grote hangplant in de tuin uitgezocht... arme plant want deze krijgt nu natuurlijk geen water om het jonge geluk niet te verstoren. Het legsel bestaat meestal uit vijf tot zes eieren, die door het wijfje in twaalf tot vijftien dagen worden uitgebroed. De jongen verlaten na circa twee weken het nest. Indien er snel een tweede legsel volgt, neemt het mannetje de verzorging en het voeren van de eerste jongen voor zijn rekening. Wij wachten nu vol spanning weer op de uitvliegende jongen, een schitterend gezicht die kleine hummeltjes die door de tuin fladderen. Of het nu meesjes zijn, roodborstjes of wat dan ook, jonge vogels zijn een genot om te zien en ik ben altijd blij als er weer wat vogels onze tuin hebben uitgezocht om hun kroost groot te brengen. Ik hoop dat ook bij jullie in de buurt te genieten is van al dit jonge vogelgeluk.

Tot de volgende keer,
Pedro van den Acker.

Hemelvaartexcursie Zuid-Limburg 2004

Inleiding

Van 20 mei tot en met 23 mei zijn we met tweeëntwintig vogelaars naar Zuid-Limburg geweest. De Limburgse heuvelen trekt altijd veel mensen aan, omdat de natuur er zo overweldigend mooi is en je het gevoel hebt in het buitenland te vertoeven. We hebben dan ook vier heerlijke dagen doorgebracht op een schitterende locatie. Mooie appartementen, een gezellig terras en een gezelschapsruimte die van alle gemakken voorzien was (zelfs een afwasmachine!). Wat ook erg mooi was; de Huiszwaluwen en Boerenzwaluwen vlogen je om de oren, ze broedden dan ook aan ons gebouw. Als je de tuin uitliep kwam je bij de Geul, met zijn kraakheldere water, de vele bloemen langs zijn oevers en de koeien in verschillende kleuren, die rustig lagen te herkauwen. Een prachtig plaatje!

Wie gingen er mee? (in willekeurige volgorde)

Lambert en Hermien Verkuilen, Sjoukje van de Heuvel, Theo van der Velden, Joke van de Boogaard, Riky Alma, Lies Schoenmakers, Emmy Veeger, Jan van Bergen, Sjaak Celen, Ria van de Rakt, Petra Hermens, Ineke Kleinen, Tiny en Riet van Boekel, Theo en Dorien Versteegden, Stijn van Gils, Theo Veldpaus, Peter Noy, Ramon en Liesbeth Verkaar. De attente lezer heeft misschien al gezien dat er dit jaar meer vrouwen meegingen dan mannen (twaalf vrouwen en tien mannen). Dat is volgens mij nog nooit voorgekomen met een Vogelwachtexcursie. Het was ook wel te merken; veel plantjes gekeken en 's avonds zelfs liederen gezongen met elkaar. Ook nieuw voor de meeste vogelaars! Er werd veel meer wijn gedronken dan bier, er is zelfs bier mee terug naar huis gegaan, ook ongekend! Er gingen dit jaar veel nieuwelingen mee. Na afloop kon je aan de reacties wel horen, dat het ook voor hen een groot succes was geweest. Ze hebben zich heel goed aangepast, iets wat toch niet zo vanzelfsprekend is. Met een groep op vakantie gaan is toch iets anders dan met je eigen gezin. Het was dit jaar ook een andere excursie dan andere jaren. Er was een groep van zeventien vogelaars in Roemenië, dit viel helaas samen met onze excursie. Meestal gaan er van de "buitenlandgangers" ook nog wel een stel mee met de Hemelvaartexcursie. Dit had tot gevolg dat er toch wel wat minder kennis paraat was. We hebben dan ook niet erg veel soorten kunnen scoren, wat sommige vogelaars jammer vonden.

We hebben ondanks de aanwijzingen van Peter van de Braak geen Oehoe gezien, ook geen IJsvogel, Waterspreeuw of Europese kanarie, maar wel de Spotvogel, de Braamsluiper, de Grote Gele Kwikstaart, de Fluiter, de Zomertortel, het Vuurgoudhaantje en de Nachtegaal. Met onze wandeling in België, zagen we heel dichtbij een Boerenzwaluw. Als hij zat te prevelen ging zijn bekje een klein stukje open en als hij zijn rateltje liet horen ging zijn bekje wagenwijd open. Echt leuk om te zien. Je kon ook mooi zijn rode keeltje, vuilwitte borst, glanzend blauwe vleugels en lange staartpennen zien. Een vogel van zo dichtbij goed kunnen bekijken heeft denk ik meer waarde, dan een stipje in de lucht waarvan een ander zegt wat het is.

Elf keer voorjaarsexcursie

Het was dit jaar voor de elfde keer dat Peter Noy de voorjaarsexcursie organiseerde. Nu hij zijn eigen zaak heeft, is zijn tijd kostbaar geworden. Toch put hij nog altijd energie uit het organiseren van deze excursies. Voor hem is het hobby en daar mogen wij erg blij mee zijn. Het was weer pico bello voor elkaar, dus ook voor de elfde keer: hartelijk bedankt Peter!

Liesbeth Verkaar

Donderdag 20 mei door Stijn van Gils

“Kan het eten misschien in jouw auto?”, vraagt Liesbeth gespannen aan de chauffeurs. Na enige tijd stelt Theo Veldpaus zichzelf aan als vervoerder van de broodjes en andere lekkernij. Ondertussen vormen zich verschillende groepjes, er wordt gezellig gepraat. Peter Noy wrijft in zijn handen, hij begint langzaam met zijn verhaaltje... “Als alle chauffeurs weten hoe ze moeten rijden, kunnen we gaan. Op vakantie!”

Zodra ik in de auto zit begint me al op te vallen dat er weinig ‘echte soortenjagers’ zijn. De ‘echte’ zitten natuurlijk in Roemenië, maar nu zijn er wel heel weinig. En inderdaad, de gezellige gesprekken van daarnet, ze gingen niet allemaal over vogels en de Maashorst. Ook in de auto wordt er niet alleen over het scoren van zoveel mogelijk soorten gesproken. Toch is het erg gezellig, voor we het weten stappen we weer uit ons vervoermiddel.

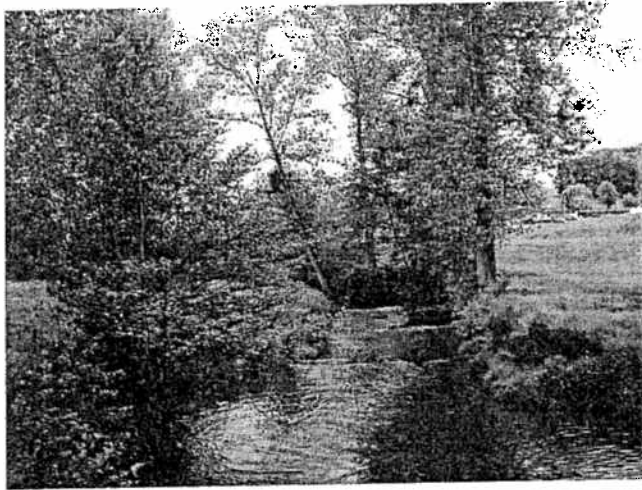
We zijn aangekomen op de parkeerplaats van een mooi kasteel (Elsloo). Bij dit kasteel ligt een natuurgebied, het Bronnetjesbos. Het bos heeft een bijzondere bodemopbouw, ik snap nog steeds niet hoe het precies in elkaar zit. Het komt er op neer dat op verschillende plaatsen bronnen zijn ontstaan, doordat kleilagen tegen elkaar aangeschoven zijn. Nog niet eens aangekomen zien sommigen van ons meteen een Grote Gele Kwikstaart én een Grauwe Vliegenvanger. Helaas houden ze al deze vogels voor zichzelf, slechts een klein gedeelte van de groep heeft ze kunnen zien.

Jammer. Dan maar snel aan de tocht zelf beginnen, het missen van twee leuke soorten wordt al snel goedgemaakt. Liesbeth hoort de Zomertortel en er zijn verschillende plantensoorten te zien. Planten kijken is dan wel iets heel anders dan vogelen, maar het is wel leuk, ach 't is vakantie. We kijken en luisteren naar allemaal mooie dingen; Vuurgoudhaan, Aardappelgal, het is er allemaal. Helaas kunnen we de rode paaltjes, die we moeten volgen, wat minder goed vinden. Niemand weet weer waar hij naar toe moet. Peter Noy heeft zo'n beetje van iedere plaats in Zuid-Limburg een topografische kaart, maar dit plekje ontbreekt in zijn verzameling. Doordat niemand precies weet waar hij of zij naar toe moet, ontstaan er al snel twee groepen. De ene linksaf, de andere rechtsaf. “Waar de andere groep is?”, geen idee. Pas op de parkeerplaats bij dat mooie kasteel vinden we elkaar terug. De andere groep was eigenlijk niet eens zo heel ver weg. Nog nagenietend van de mooie wandeling ga ik samen met wat anderen op zoek naar de Grote Gele Kwikstaart en de Grauwe Vliegenvanger. De Grote Gele Kwikstaart krijgen we gevonden, het was weer geweldig om dat vogeltje te zien.

Na de mooie wandeling gaan we verder, op zoek naar de Oehoe. Via Maastricht rijden we richting de Sint-Pietersberg, waar ergens in een groeve de Oehoe moet zitten. Peter van de Braak (zelf niet mee) heeft precies uitgetekend in welk gat we hem kunnen scoren. Zelf is hij al twee keer geweest en hij had twee keer prijs. Zodra we uit de auto stappen laat de Nachtegaal zich luidkeels horen. Met de Oehoe moet het dus ook wel lukken, nee dus. We kijken in het juiste gat maar vinden hem niet. Teleurgesteld, maar blij met de Nachtegaal gaan we verder naar ons echte adres. We slapen in een prachtig appartement, vlakbij het Geuldal, een prachtig natuurgebied.

In de appartementen kunnen we wel jaren verblijven, alles wat je nodig hebt is er. Ook dingen die je in deze omgeving helemaal niet nodig hebt, zoals een televisie, zijn in het appartement aanwezig. Verder is er een grote groepsruimte waar we kunnen koken. De keuken wordt meteen uitgetest door de eerste corveeërs. We eten heerlijke macaroni. Na het testen van het lekkere eten wandelen we nog even door het Geuldal. Erg veel zien we niet, qua soorten dan, maar de omgeving is geweldig. Langs de meanderende Geul zijn de gewone vogels, zoals de Fitis net zo interessant. Ook nu

kijken we stiekem weer naar de planten. Een geel bloemetje valt ons op, wat het is, geen idee. Volgens een visser uit de buurt moet het geel walstro zijn, de meningen zijn nu nog verdeeld. Na de wandeling drinken we nog wat. Niet veel later is het echt tijd om te gaan slapen. Morgen is er weer een veelbelovende dag.

Vrijdag 21 mei door Theo en Dorien Versteegden

Ons werd gevraagd (voor de eerste keer mee met een excursie) om een kort verslagje te maken van de tweede dag.

's Morgens om acht uur gezellig ontbijt met elkaar. Na het ontbijt zijn we gaan wandelen door het Geuldal. Natuurlijk naar vogels luisteren en kijken. Voor mij als nieuweling is het nog erg moeilijk om te horen wat er fluit. Vaak een discussie wat we horen en zien. Dat is wel erg leuk, want de één zegt het is die vogel, nee zegt de ander je hoort toch duidelijk dat het die is. Maar dan geeft de ervaren vogelaar het verlossende antwoord (want die legt uit dat er ook een bepaalde biotoop bij hoort) en iedereen is tevreden! Dus wordt er onderweg heel wat afgepraat en gediscussieerd. Ook hebben we veel over bomen, bloemen en planten geleerd. Stijn vertelde daar erg enthousiast over.

Om half één hebben we in Vijlen heerlijk zitten lunchen. Maar we zijn weer amper onderweg en wat gebeurt er dan, iedereen begint aan zijn meegenomen lunchpakketje (zal de buitenlucht wel doen). Om ongeveer vier uur kwamen we bij een gelegenheid waar ze heerlijk ijs en vruchten verkochten, dus iedereen zat weer lekker van een ijsje te snoepen. Tegen vijf uur waren we weer terug op ons logeeradres. Iedereen moe, dus even uitrusten onder het genot van een borrel om ons hongerig te maken voor de barbecue. De barbecue was erg lekker en gezellig. De dagen erna hebben we er nog van genoten. En toen natuurlijk weer aan de borrel!!

Nou dat was de rest van de avond lachen gieren brullen. Joke had telkens wel ergens een lied voor en iedereen zong natuurlijk mee. Het was hartstikke gezellig. Rond twaalf uur ging iedereen slapen want de volgende dag gingen we weer op pad. We hadden een erg gezellige groep. Wij als nieuwelingen hebben vier ontzettend fijne dagen gehad.

Zaterdag 22 mei door Petra Hermens

's Morgens om half negen een lekker ontbijt door onze corveegroep klaargemaakt om daarna een groepsfoto te maken. Om half tien liepen we naar de Volmolen in Epen voor een excursie daar. Onderweg natuurlijk vogeltjes en plantjes bekijken. Bij de volmolen was er een gids, zijn naam weet ik niet meer (de molenaar Zef Roebroek Red.), die ons vergezelde en prima uitleg gaf over de Volmolen. De Volmolen werd vroeger gebruikt voor het vollen van stoffen. Nu wordt de molen gebruikt voor het malen van granen. Zeer interessant hoe mensen vroeger de molen als energiebron gebruikten om producten voor consumptie gereed te maken.

Daarna weer naar onze kampeerboerderij, om met de auto naar de Kasteeltuinen in Vaalsbroek te gaan. De tuinen zijn daar geweldig en echt de raarste bomen en planten zie je daar. Zelfs een aanvalslag van een zwaan in een vijver trok veel aandacht. De zwaan viel een moedereend met haar kuikens aan, om de aandacht van ons te krijgen en misschien nog wat te kunnen vangen. Daarna naar ons kampeeradresje om wat te drinken en klaar te maken om uit eten te gaan bij Restaurant Gerardushoeve in Epen. Een gedeelte van de groep ging met de auto naar het restaurant de rest liep ernaar toe. Ook daar weer overweldigend lekker gegeten en gekletst. Bij de kampeerboerderij daarna nog gezellig wat gedronken, gekletst, gelachen en gezongen. Het was voor mij de eerste keer dat ik met een grotere groep voor vier dagen op excursie ben geweest. Ik vond het erg mooi, leuk, gezellig, leerzaam, eigenlijk ik heb er geen woorden voor maar voor mij was de excursie zeer goed geslaagd. Mijn dank aan Liesbeth die mij had gevraagd of ik zin had om mee te gaan. Leuk appartement, fijne kamergenoten, alles was tot in de puntjes goed geregeld. Je kwam er niets tekort!

Zondag 23 mei door Tiny en Riet van Boekel

Na een goede maar veel te korte nachtrust, wilden we om zeven uur op pad gaan. Maar het begon te regenen, helaas. Toch gingen er vijf fanatiekelingen op stap. Wij zijn koffie gaan drinken en om acht uur, toen het droog was, nog een half uurtje op stap gegaan. We hebben genoten van de tuinfluit die een concert weg gaf. Om half negen stond er weer een heerlijk ontbijtje klaar, met zelfs een warm eitje. Ook nog een lunchpakketje gemaakt voor deze laatste dag. Liesbeth bedankte Peter voor de goede organisatie en zei dat dit echt niet in enkele uurtjes geregeld was, maar dat Peter hier vele uren aan gewerkt heeft. Waarop een hartelijk applaus volgde. Peter bedankte Liesbeth en Ramon voor de hulp met de boodschappen. Joke zette hierop in met "Peter bedankt, olé olé!", en iedereen zong uit volle borst mee. Dit werd ook voor Liesbeth en Ramon gedaan.

Om half elf was alles opgeruimd en gingen onze koffers in de auto's. Vandaag gingen we langs de Geul wandelen. Het weer was goed want het was droog. De zon scheen af en toe en er was een fris windje. Het was dus de hele dag door 'jas aan, jas uit', maar dat kon de pret niet drukken. Het was weer hartstikke gezellig. Zo waren we nog maar net aan het vogelen en er werd al volop in de natuur gewipt. We noemen geen namen maar iedereen had schik! De Hodeduif gehoord: "hoep, hoep, hoep, nooit meer vergeten", zei Peter. Meteen daarop zagen we een nestje met Heggenmussen die net uit vlogen, heel vertederend. De Grasmus zat ook te poseren voor ons en we zijn door gewandeld naar België. Gelukkig had iedereen het paspoort bij zich en konden we meteen een Bels terrasje pikken. Allemaal even uitgerust en wat gedronken. Dit was bij de camping 'du vieux moulin'.

Verder gewandeld door het plaatsje Sippenaeken en daar een kerkje bekeken: Eglise St. Lambert. Daarna heerlijk gepicknickt tussen de koeienvlaaien. Ramon heeft hier nog het meest van genoten! Verder gewandeld en we kregen een prachtig zicht op het kasteel Sippenich. Hier werd nog even alles opgegeten wat nog in de rugzak zat. Ook nog gekeken naar een Duitse picknick die er heel anders uit ziet dan de Nederlandse!

Epen was ons volgende doel dus maar weer verder gewandeld. Ondertussen werd er een uitspraak gedaan dat we vandaag op zijn Nederlands "gewipt" hadden en op z'n Duits "geveugeld". Net voor we weer bij de camping waren zagen we nog een mooi tafereeltje van Peter. Hij wilde een koe aaien maar de koe had daar geen zin in en ging achter Peter aan. We hebben allemaal gezien dat Peter heeeeeeeeeel hard kan lopen! Het was weer een heel gezellige dag vandaag. Om half vier waren we weer bij onze camping. Hier hebben we nog wat gedronken en van elkaar afscheid genomen. Het was voor ons de eerste keer maar zeker niet de laatste, echt voor herhaling vatbaar!

Vogelwaarnemingen excursie Zuid Limburg 2004

Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Bonte Vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Boompieper, Bosrietzanger, Braamsluiper, Buizerd, Ekster, Fazant, Fitis, Fluiter, Geelgors, Gierzwaluw, Goudhaan, Grasmus, Grauwe Vliegenvanger, Groene Specht, Groenling, Grote Bonte Specht, Gaai, Grote Gele Kwikstaart, Grote Lijster, heggenmus, Huismus, Holeduif, Huiszwaluw, Kauw, Kievit, Kneu, Koekoek, Koolmees, Merel, Nachtegaal, Pimpelmees, Ringmus, Roek, Roodborst, Spotvogel, Spreeuw, Staartmees, Tjiftjaf, Tuinfluiter, Turkse Tortel, Vink, Vuurgoudhaan, Waterhoen, Wilde Eend, Winterkoning, Zanglijster, Zomertortel, Zwarte Kraai, Zwarte Roodstaart, Zwartkop en Witte Kwikstaart.

In de kijker... "Werkgroep Uilen"

Inleiding

Een aantal jaren geleden heeft deze rubriek al in het Bruuijsel gestaan om alle werkgroepen eens nader te belichten. Ondertussen is ons ledenaantal behoorlijk gegroeid. De meeste van de nieuwe leden, maar ook mensen die al langer lid zijn, weten weinig of niets van hoe een werkgroep nu eigenlijk functioneert. Vandaar deze rubriek. Alle werkgroepen komen weer aan de orde. Na de werkgroepen Nestkasten, Inventarisatie, Vrijwillig Landschapsbeheer, Oeverzwaluwen en Stootvogels is nu als zesde de werkgroep Uilen aan de beurt.

Ontstaan

De werkgroep Uilen gaat al een heel eind terug in de tijd, zelfs al van vóór de tijd dat we ons afsplitsten van het IVN (1983). In 1981 gingen John Hermans en Wim Janssen bij een onderwijzer in Odiliapeel, Kees Nikkelen (woont in een boerderij), een kerkuilenkast hangen. Dit was de aanleiding om een taakgroep op te richten. John en Wim zijn dus eigenlijk de pioniers. De werkelijke aanleiding was dat het erg slecht ging met de Kerkuil. Er broedden in die tijd niet meer dan honderd broedparen in Nederland. En dit terwijl er vóór de strenge winter van 1963 nog drieduizend broedparen waren, een sterke teruggang dus. Nu (2000-2003) broeden er in een daljaar tweeduizend paren en in een piekjaar vijf en twintig honderd en deze lijn is nog steeds stijgend. We gaan dus weer in de richting van de drieduizend broedparen van vóór de strenge winter van 1963. De broedresultaten zijn sterk afhankelijk van de muizenstand. Die hebben een cyclus van drie jaar, na drie jaar van groeien stort de muizenstand in. Hierdoor is er minder voedsel voor de Kerkuil en zullen ze ook minder jongen grootbrengen. In een goed muizenjaar willen ze wel eens twee broedsels grootbrengen.

Kees Nikkelen had een stal achter het huis. De kast is in februari 1981 geplaatst en John en Wim mochten controleren wanneer ze maar wilden, ze wisten waar de ladder stond en waren altijd welkom. In juni van dat jaar kregen ze een telefoontje dat Kees rare siggeluiden uit de stal hoorde komen. Was het paard soms ziek of zat er een kat? Tot hun verbazing zaten er al jonge Kerkuilen in de kast, zij waren verantwoordelijk voor de siggeluiden. Dat ging alle verwachtingen te boven en was natuurlijk een geweldige stimulans om verder te gaan met het plaatsen van kerkuilenkasten.

Coördinator

De coördinator van deze werkgroep is John Hermans, al van het begin af aan (al 23 jaar dus!). Hij plaatst de kasten bij de (meestal) boeren en onderhoudt contact met ze. De werkgroepleden maken de kasten zelf. Voor het plaatsen moet je geen twee linkerhanden hebben en goed kunnen improviseren om de kast goed op zijn plaats te krijgen. John verzamelt de broedgegevens van de groep in een database en stuurt ze door naar het kerkuilenoverleg Noord-Brabant. Dit overleg bestond al voor onze groep begon. Gerard van der Kaa is daar coördinator en hij ringt ook de Kerkuilenkuikens. Er zijn drie regio's; oost, midden en west Brabant. Er is eens per jaar overleg en John doet daar de presentatie. Ook schrijft hij regelmatig voor hun blad. Er is ook nog een overkoepelend landelijk orgaan van Vogelbescherming Nederland, waar Johan de Jong de coördinatie heeft. De gegevens worden weer naar het SOVON Vogelonderzoek Nederland doorgestuurd. Ook landelijk wordt er door vele vogelwerkgroepen gewerkt aan het herstel van deze uilen. Er zijn ruim achthonderd actieve veldwerkers van de kerkuilenwerkgroep Nederland.

Werkgroepleden bij de Vogelwacht Uden e.o.

De werkgroep bestaat uit drie groepen. Deze groepen zijn pas na verloop van tijd ontstaan. In Uden zijn Willie Bergmans en Peter van de Braak actief. In Volkel, Odiliapeel en het Oventje zijn Wim Janssen, Johan van Roosmalen en John Hermans actief en in Boekel en Venhorst doen Jan Verhoeven, Henk van den Acker en Rien de Mol de controles. De laatste tien jaar is de "Mariaheidegroep" ook bezig met de Kerkuilen. Zij controleren de omgeving van Mariaheide en Veghel. Dit zijn Jan van den Tillaart, William van de Velden en Bart van der Wielen. Jan van den Tillaart heeft zelfs een Kerkuil bij hem thuis broeden, die hij kan volgen met een infrarode camera. Wat een luxe!

In Erp en Keldonk houden Ad van Wanrooy en Tiny van den Elsen de broedgegevens bij. In totaal zijn er dus dertien mensen van onze club bezig met de uilen. Dit is aanzienlijk meer dan de meeste uilengroepen in de regio, die vaak maar uit twee of drie mensen bestaan.

Organisatie

De groep komt één keer per jaar bij elkaar om de voortgang te bespreken. De meeste mensen doen dit werk al zo lang dat er niet zoveel overleg nodig is. Er wordt één tot twee keer gecontroleerd, pas als de jongen geboren zijn. Als de uil nog op de eieren zit, kun je haar gemakkelijk verstoren. Dan wordt de controle uitgesteld. Bij de tweede controle worden de kuikens geringd. De broedgegevens worden ingevuld op nestkaarten. 's Winters wordt de kast schoongemaakt. De Kerkuil produceert zoveel braakballen, deze worden allemaal in de kast uitgebraakt. Op het laatst kan de Kerkuil er bijna niet meer in vanwege de enorme hoeveelheid braakballen. Echt schone dieren zijn het niet. De braakballen moeten dus af en toe opgeruimd worden, anders zou de uil op zoek moeten naar een nieuwe nestgelegenheid. In de hele regio zijn ongeveer zeventig tot tachtig kasten geplaatst, waarin vijftien tot twintig Kerkuilenpaartjes broeden. Grofweg kun je dus zeggen dat een kwart van de kasten bezet is.

Kerkuil

Deze vogel herken je aan de grote ronde kop met hartvormig wit gezicht, korte vierkante staart en vrij lange witte ondervleugels. De bovendelen zijn schitterend goud-bruin-geel gekleurd en met grijze spikkeltjes bezaaid. De borst is wit of isabelkleurig (beide soorten komen voor in Brabant). Door het gebruik van insecticiden in de jaren zestig is de Kerkuil sterk achteruitgegaan. De Kerkuil eet bosspitsmuizen (weinig andere vogels eten deze muis) en die eten op hun beurt weer insecten. De Kerkuil staat boven aan de voedselpiramide, waardoor de gifstoffen zich ophopen in het Kerkuilenlijf. Gelukkig zijn deze stoffen nu verboden. Ook de verandering van hun biotoop heeft de teruggang veroorzaakt. Wij mensen zijn veel te netjes, oude schuurtjes en stallen worden opgeruimd, rommelige hoekjes, waar nogal eens muizen zitten, verdwijnen. Het afsluiten van de invliegopeningen in kerken, schuren en boerderijen deden hem ook geen goed. Dit werd voornamelijk gedaan vanwege de duivenoverlast, die de boel behoorlijk kunnen onderpoepen. De Kerkuil jaagt alleen 's nachts op één tot drie meter boven de grond. Hierdoor is hij helaas nogal eens verkeersslachtoffer. Ook de monocultuur in de landbouw (het kweken van één soort gewas op grote stukken land, bijvoorbeeld maïs) is niet goed voor de Kerkuilenstand. De biodiversiteit gaat hierdoor sterk achteruit.

De Kerkuil begint al met broeden als het eerste ei gelegd is. Hierdoor krijg je verschil in leeftijd tussen de kuikens. Als een Kerkuil bijvoorbeeld vier eieren legt, zit er wel acht dagen verschil tussen het jongste en het oudste jong, want zij legt om de dag een ei. Bij voedselschaarste wordt het jongste kuiken soms door de oudste kuikens opgegeten. Dan overleven er toch nog enkele, terwijl anders misschien het hele broedsel verloren was gegaan. Bij het controleren van de kuikens kun je al duidelijk het verschil in leeftijd zien, dit geeft vaak mooie tafereeltjes, ze zijn mooi van lelijkheid, die uilskuikens!

De kasten die nu geplaatst worden zorgen ervoor dat de Kerkuil alleen in zijn nest kan komen en niet in het gebouw. Hierdoor wordt het al een stuk aantrekkelijker om een uil te tolereren. De kast heeft een haakse vorm, omdat de uil graag in het donker broedt. Veel mensen in onze regio die een kast hebben hangen praten over "mijn Kerkuil". De mensen van de werkgroep worden altijd hartelijk ontvangen. Er broeden Kerkuilen in de kerk van Volkel, Boekel en Mariaheide, dus hij doet zijn naam eer aan. In de Petruskerk hangt ook een kast, maar daar is waarschijnlijk teveel verstedelijking voor een Kerkuil om er te broeden.

In de school in Odiliapeel heeft wel veertig jaar een Kerkuil gebroed (niet dezelfde natuurlijk). De opening werd dichtgemaakt en de Kerkuil is er dood aangetroffen.

Werkgroep Kerkuilen wordt werkgroep Uilen

Twee tot drie jaar geleden is besloten om ook het Steenuiltje te gaan beschermen. Hier gold hetzelfde verhaal als met de Kerkuil het geval was; weinig nestgelegenheid meer door het opruimen van oude schuurtjes en stallen. Door de ruilverkavelingen werden veel heggen en houtwallen opgeruimd, waardoor de Steenuil achteruitging. Ook de boom waar dit uiltje vaak in broedt, de knotwilg, moet het ontgelden. Door de zogenaamde steenuilenpijp te plaatsen kan ook de steenuil geholpen worden. Hierdoor onderging de werkgroep een naamsverandering en heet voortaan werkgroep Uilen in plaats van werkgroep Kerkuilen. Het Brabants landschap wil zich ook gaan inzetten voor de Steenuil en levert zeer luxe steenuilenpijpen. Het lijken wel vrijstaande villa's voor Steenuilen! Nu hebben we beschikking over tien stuks, maar mochten er meer nodig zijn, dan kunnen we die gewoon aanvragen.

Steenuil

Het is samen met de zeer zeldzame Dwergooruil het kleinste uiltje van Nederland (22 cm). Heeft een plompe, ronde gestalte met sterk gestreepte onderdelen, bruinevlekte bovendelen en heldergele ogen. Je kunt hem ook in de ochtend en avondschemering zien jagen. Hij heeft een sterk golvende vlucht en een miauwende roep. Zijn voedsel bestaat uit mest- en meikevers, muizen, slakken, regenwormen en kleine vogeltjes. Het is een hollenbroeder en een standvogel.

In februari wordt de Steenuil geïnventariseerd door middel van geluid. Er zitten gelukkig toch nog verschillende uiltjes in onze regio (ongeveer achttien stuks). Ze zijn zeer honkvast en gaan zelden meer dan vijfhonderd meter van hun nest vandaan. Ook de jongen gaan weer in de buurt op zoek naar nestgelegenheid. Hij heeft een beetje dezelfde biotoop als de Kerkuil; halfopen landschappen met ruige hoekjes. Er broeden 5500 tot 6500 broedparen in Nederland. Bij Bedaf wordt nu ter compensatie van de A50 het gebied 'Achter de berg' ingericht als natuurgebied. Hier staan veel knotwilgen en biedt misschien gelegenheid voor de steenuil om er te gaan broeden. Hoewel de knotwilgen wel al wat ouder moeten zijn voor er natuurlijke holtes in ontstaan. Maar de toekomst biedt perspectief. Ook deze uil heeft een landelijke werkgroep: STONE, dit betekent: Steenuilen Overleg Nederland. Ze geven ook een blad uit.

Andere uilen

Andere uilen zoals de Bosuil en de Ransuil broeden in bomen. De bosuil doet het de laatste jaren goed. De Ransuil doet het wat minder en je ziet waar de Bosuil voorkomt, verdwijnt de Ransuil. De Oehoe broedt op twee of drie plaatsen in Nederland, waarbij men uitbreiding voorziet.

Doelstelling

De doelstelling van de groep is natuurlijk het bieden van nestgelegenheid voor de Kerk- en Steenuil en het registreren van de broedgegevens. We mogen trots zijn op zoveel actieve "uilenmensen" binnen onze club. De Kerkuil en de Steenuil broeden blijkbaar graag bij de mensen in de buurt, laten we daar dan ook zuinig op zijn en ze helpen wat we kunnen. Het blijven toch boeiende en een beetje mysterieuze vogels. Mocht je interesse gewekt zijn voor deze werkgroep, kun je contact opnemen met John Hermans, telefoon; 0413-272777.

Bron:

- Atlas van de Nederlandse broedvogels;
- Het Vogelboek van Philip Burton en Peter Hayman;
- Verzamelde gegevens voor onze tentoonstelling over roofvogels en uilen;
- John Hermans.

Liesbeth Verkaar.

“Big day” in de Maashorst

Op zondag 30 mei 2004 hebben we weer de ‘Big-day’ voor dit jaar georganiseerd. Maar liefst dertien leden stonden ’s morgens om zeven uur klaar om aan deze spannende strijd deel te nemen. De weergoden zaten in ieder geval niet tegen. Zonnig en met een temperatuur van zo’n 22 graden niet verkeerd. Er werden drie groepen gevormd. “Groep Peter” bestond uit Peter van de Braak, Marijn van de Braak, Annelies Timmerman, Sandra van de Burgt en Toy Janssen. “Groep Jan” bestond uit Jan Verhoeven, John Hermans, Lambert Verkuijlen en Theo Veldpaus. “Groep Jan-Willem” bestond uit Jan-Willem Hermans, Mignon van den Wittenboer, Ad Bekkers en Marc Poulussen. Jan Verhoeven had vorig jaar de strijd gewonnen. De concurrentie was toen echter niet groot. Zou het dit jaar weer lukken? Met John en Jan in één team zou dit toch te doen moeten zijn.

De groep Jan-Willem ging richting de Hofmansplassen. Vanwege het natte karakter en dus andere soorten vogels moesten deze plassen op het programma staan. We gingen eerst de bossen in richting Nistelrode en hierna over het begrazingsgebied, Udense Dreef volgend naar de Hofmansplassen. Van hieruit via Muntse heide, Brobbelbies en wijstgronden Nistelrode terug naar het bezoekerscentrum Achteraf gezien een verkeerde keuze. Groepen Peter en Jan hebben in het begin dezelfde gebieden bezocht en gingen meer richting beekdal, hierna richting vennen Grensweg en naar Hofmansplassen. Groep Jan via Udense Dreef en driebennen naar Hofman. Groep Peter via Zeeland richting Hofland en terug via de drie vennen. Ook dit was achteraf gezien geen juiste keuze. Groep Jan en Peter hadden meteen Huis- en Ringmus en onder andere de Groenling. Groep Jan-Willem had pas in de buurt van de Brobbelbies de Huis- en Ringmus en heeft de Groenling gemist. Jan wist een Keep te zitten bij een zijweg van de grensweg. Dit wist Toy ook, maar verzuimde dit door te geven aan zijn groep. John ontdekte de Blauwborst bij de vennen langs de Grensweg. Omdat Peter maar twee plassen van de drie Hofmansplassen gezien heeft misten deze de Nijlgans en de Bosrietzanger. Groep Jan had hier ook een Canadese gans, die de rest niet gezien had. Op de Brobbelbies (naar de kant van de Muntse hei) was een paartje Wespddieven aan het baltsen. Groep Peter heeft deze niet gezien. John wist Gele Kwikstaarten in de Brobbelbies, Jan-Willem niet. Alle groepen moesten nog flink doorstappen om op tijd bij het Bezoekerscentrum te zijn. Groep Jan was iets voor twaalfen op het honk. Groep Jan-Willem één minuut over twaalfen en groep Peter ongeveer tien minuten over twaalfen.

De uitslag was als volgt:

Groep Jan	: 69 soorten
Groep Jan-Willem	: 57 soorten
Groep Peter	: 59 soorten

Groep Jan proficiat en volgend jaar weer revanche, met een iets minder sterke bezetting.

Jan-Willem Hermans

Avondwandeling Hemelrijk 26 april

Al ruim een jaar vul ik tijdens wandelingen de natuurwaaier van natuurmonumenten in. Deze maandagavond is natuurlijk heel geschikt om wat lege plaatsen te vullen, met name die van de zwaluwen en watervogels. Met de waaier en schrijfmateriaal in de aanslag, liep ik met de andere belangstellenden (ruim vijftig!!) Hemelrijk binnen. We werden in twee groepen gedeeld, de ene groep ging rechtsom, de andere linksom de waterplas.

De eerste blik over de recreatieplas bood al meteen een prachtig zicht op diverse watervogels. Op het grasveld direct voor het paviljoen troffen we tien tot vijftien Gele Kwikstaarten, een mooi gezicht. De discussie, van wie dat 'witte gatje' was; van de oeverloper, de kleine plevier of van het witgatje, is voor een 'leek' moeilijk te volgen. Ook mijn waaier bood geen uitkomst, daar staan weer andere lopers op. Langs de waterkant wandelden we over het zand naar de uitkijkpost voor de Oeverzwaluwwand. De kijkhut was onlangs verhoogd, maar er waren geen activiteiten rond de wand. In de lucht waren wel volop Oeverzwaluwen te zien en Jan-Willem heeft er alle vertrouwen in dat er dit jaar weer voldoende zwaluwen zijn. Bovendien vertelde hij dat, in tegenstelling tot de Boerenzwaluw, een Oeverzwaluw geen slippen heeft en slechts veertien gram weegt. Deze Oeverzwaluwen overwinteren in Midden Afrika en zijn hier pas sinds half april. Ze hebben twee dagen nodig om een gang te graven van vijftig tot zestig centimeter diep. 's Winters worden deze gangen schoongemaakt en in het voorjaar weer dichtgemaakt. Afgelopen jaar waren er veertig tot tweeënveertig broedsels en in een topjaar kunnen dat er wel 141 zijn. Ik noteer in de waaier: Oeverzwaluw, datum en plaats.

Hoog in de boom roept een Fitis naar ons: "het is mooi weer vandaag, maar het blijft niet zo". De prachtige ondergaande zon boven het water trekt veel aandacht evenals de Geoorde Fuut. Het is een schaarse broedvogel en dat zal wel de reden zijn, dat hij niet voorkomt op de waaier van natuurmonumenten. In de verte laat de Geelgors vanaf de draad zijn "5^e symfonie van Beethoven" horen. De Witte Kwikstaart, ook wel het ploegdrijvertje genoemd, zie ik niet duidelijk genoeg om te noteren. Onder de vlaggenmast zitten een zestigtal Scholeksters. Ze broeden in de omgeving en overnachten op Hemelrijk. Een "klucht" Spreeuwen laat onze hoofden weer omhoog gaan. Terwijl het laatste licht over de plas verdwijnt voorspellen de "waaiwolken" morgen mooi weer. De Fitis heeft maar gedeeltelijk gelijk. Het was mooi weer vandaag.

Normaal gesproken vertrekt ieder weer huiswaarts, maar vandaag was er een gastvrij ontvangst door Ton Derks (eigenaar van recreatiepark Hemelrijk) die uitleg gaf over het vogelvriendelijk onderhoud. De gratis koffie was een wederdienst voor de vrijwilligers die dat onderhoud verzorgen en tevens een oproep aan iedereen die dat willen gaan doen. Hemelrijk behoort tot een projectlocatiegebied, in overleg met de omringende boeren, het Waterschap en de Gemeente Uden, wordt de natuur om Hemelrijk gekoppeld aan het dal van de Leijgraaf. Volgens "bruur" (Jan-Willem Hermans, red.) kunnen we in de toekomst drie tot vier dagen wandelen voordat we al die aaneengesloten gebieden gehad hebben.

Ellen van den Bos

Vogels in onze tuin

Jolanda Rutten is lid van de redactie van het Bruijsel. Ze is het vak van vogelen nog aan het ontdekken en haar interesse voor vogels gaat voornamelijk uit naar vogels die in de tuin voorkomen. Jolanda is moeder van Daan en Lotte en samen met Carel de trotse bezitter van een grote 'diervriendelijke tuin'. Jolanda schrijft elk kwartaal iets over haar eigen belevenissen in deze tuin. Bezoek ook eens haar website www.cdevink.com, voor prachtige foto's.

Het voorjaar is dit jaar nog prachtiger dan andere jaren! Dit jaar hebben de vogels onze tuin echt ontdekt. En natuurlijk zie ik ook steeds meer omdat ik steeds meer weet van vogels. Dat is met alles zo, hoe meer je er van weet, hoe meer je er van ziet en hoe meer je er ook van kunt genieten. Op dit moment is dat superduidelijk te merken in onze tuin. Ik ervaar het elke dag. Vanaf ons terras als ik de kinderen eten aan het geven ben, vanuit het keukenraam, tijdens het onkruid wieden, eigenlijk de hele dag door. Echt fantastisch, ál die vogeltjes die in onze tuin aan het werk zijn. Want werken doen ze, die kleine beestjes, ze vliegen echt af-en-aan om hun kindjes te voeden. En hoe groter die kindjes worden, hoe harder ze roepen en hoe harder die arme pa en ma gaan vliegen. Ik begrijp dat zelf maar al te goed op dit moment, als moeder kun je een huilend kind toch niet aanhoren, dus ga je "nog harder vliegen".

Tjiftjaf

Het begon dit jaar met de Tjiftjaf. Deze eerste zomergast had onze tuin al snel ontdekt. We hoorden hem de hele dag door roepen. Dus we genoten van zijn zang, maar verder letten we eigenlijk niet speciaal op hem. Tot Carel opeens tegen mij zei: "Valt het jou ook op dat er steeds een klein vogeltje het lange gras induikt achter het stroompje?". "Ja, nou je het zegt, daar moeten we eens wat beter op letten". Dat hebben we gedaan, en warempel, de Tjiftjaf had een nestje gebouwd in onze tuin. Je kon hem vanaf het terras af- en aan zien vliegen. Toen ik beter ging kijken zag ik dat hij een vaste aanvliegroute had. Hij vloog altijd eerst naar een oude bloemstengel van een judaspenning van vorig jaar. Daarvandaan naar een volgende judaspenningstengel en dan naar het nestje. Dat nestje was een bouwwerk van dikke grassen dat helemaal dicht was aan de bovenkant, de ingang zat aan de zij/onderkant. Het bevond zich op zo'n twintig centimeter boven de grond in een pol lang gras in onze "wilde bloemenweide".

Ik heb niet geprobeerd om in het nestje te kijken. Met onze slechte ervaring van vorig jaar toen we het nest per ongeluk verstoord hebben, heb ik dit nest gewoon met rust gelaten. We hebben nu heerlijk kunnen genieten van op-en-neer vliegende Tjiftjaffen. Toen het rustig geworden was rondom het nest zijn we eens gaan kijken en toen was het nestje inderdaad leeg. Ondertussen is de Tjiftjaf aan de andere kant van ons huis begonnen aan een tweede nest. Dit keer wordt het gebouwd in een grote bos hortensia's. Deze planten bevriezen elk jaar in het voorjaar een beetje waardoor de oude stengels er niet meer zo mooi uitzien. De meeste mensen knippen ze dan terug tot op de grond waarna de plant er mooier uit ziet. Maar... dan denk ik dat de Tjiftjaf geen interesse gehad zou hebben in deze broedlokatie, dus... hierdoor wordt ik er weer in bevestigd dat je de natuur haar gang moet laten gaan als je veel vogels in de tuin wilt hebben!

Winterkoninkje

Nog zo'n klein vogeltje en ook aan het broeden in onze tuin. Deze zit zelfs in de klimop die tegen de muur van ons terras aan groeit. Erg dichtbij dus. En dat is werkelijk schitterend. Deze hele kleine vogeltjes met hun eigenwijs omhoogstaand staartje heb ik nog nooit zo goed kunnen

bewonderen als nu. In het begin voelde ik me wel eens schuldig als ik op het terras zat omdat ze dan niet zo goed durfden. Maar nu storen ze zich helemaal niet meer aan mij. Ik heb nu mooi kunnen volgen wat voor voer de jonkies krijgen. Eerst hele kleine wormpjes, daarna grotere wormpjes en op het laatst allerlei insecten met vleugeltjes. En ook hier hebben pa en ma een redelijk vaste aanvliegroute. Of zeg maar aanlooproute want ze vliegen tot de rand van het terras bij de sedumplanten. Daarvandaan rennen ze naar de eerste bloempot op het terras, in de schaduw van die bloempot blijven ze even wachten, dan rennen ze verder naar de schaduw van een klein tafeltje dat vlak bij de muur staat. En vanaf dat laatste punt lopen ze nog een klein stukje om dan omhoog te vliegen de klimop in. Soms nog even met een tussenstop op het hengsel van een oude lantaarn die daar op de grond staat. Bijna altijd rusten ze even uit op een takje van de klimop dat een beetje uitsteekt en dan floep, weg. Het nestje zit goed verscholen in de klimop die op dat punt redelijk breed is. Als ze wegvliegen zijn ze zo klein en snel dat je het bijna niet ziet. Als je goed oplet is het net een grote bromvlieg die wegvliegt.

De jongen zijn nu zo groot dat ze bijna uit zullen vliegen. Helaas is er afgelopen week al eentje uit het nest gevallen, die lag er dood onder. Wel triest om te zien hoe één van de ouders nog een keertje met z'n bekkie vol insecten bij het dode jong ging kijken, er bovenop ging zitten en toen maar weer wegvloog...

En ondertussen heeft een ander winterkoning-echtpaar aan de andere kant van ons huis een nestje gebouwd in een nestkastje! Dit nestkastje had ik gemaakt voor een kwikstaart, het is een half-open nestkast, dus met een plankje aan de voorkant en zonder rond gaatje. Telkens als ik de hoek van het huis om liep vloog er een winterkoninkje weg. Dus toen werd ik nieuwsgierig en ik zag het al direct. Het nestkastje zit helemaal tot de nok toe volgepropt met nestmateriaal en in die wirwar van blaadjes en mossen en dergelijke zit een mooi rond gaatje waar precies een winterkoninkje inpast, zo heb ik gezien. Toen ik het de eerste keer zag waren ze nog aan het bouwen, ondertussen denk ik dat ze jongen hebben want het is een tijdje rustig geweest en nu zie ik ze weer vaker wegvliegen.

Merel

Over vogels gesproken die in "vreemde nestkasten" broeden: in mijn Grauwe Vliegenvanger kast heeft dit jaar een Merel gebroed! Ook leuk natuurlijk, al had ik liever de Grauwe Vliegenvanger gezien die er in 2000 en in 2001 in gebroed heeft. Want de Merels kunnen natuurlijk overal broeden in onze tuin. Dat doen ze dan ook uitbundig, eentje bovenop een muur onder een afdakje van een tuinhuisje, eentje in de Blauwe Regen, eentje in de Vuurdoorn, eentje in de Beukenheg. De Blauwe Regen staat overigens ook op ons terras. Het is opvallend om te merken hoe "lomp" een Merel is ten opzichte van een Winterkoninkje. Als die Merel land in z'n nest dan gaat dat gepaard met een hoop herrie, dat kan je echt niet ontgaan terwijl dat Winterkoninkje meestal aan is komen vliegen zonder dat ik het gemerkt heb.

Roodborstje

Roodborstjes staan er om bekend om op de meest vreemde plaatsen te broeden. Liefst hebben ze oude schuurtjes of andere overhoekjes. Kennelijk voldoen ons tuinhuisje en onze schuur aan de wensen van het Roodborstje want op beide plaatsen heeft er ééntje gebroed. Die in het tuinhuisje heb ik goed kunnen bewonderen, deze had vijf jongen die allemaal uitgevlogen zijn. Die in de schuur hebben we niet kunnen vinden, tenminste, we hebben niet echt gezocht omdat het nest in een hoek van de schuur zat waar een heleboel rommel opgestapeld ligt en we wilden in elk geval voorkomen dat we het nest misschien zouden verstoren.

Zwartkop

Deze fantastische zanger heeft onze tuin uitgekozen om zijn liedje veelvuldig te laten horen. Tijdens het bouwen van zijn nest heeft de Zwartkop zich nog wel eens laten zien. Hij heeft onze oude Skimmia uitgekozen als nestplaats. Leuk om te zien was dat hij dezelfde uitgebloeide stengels van de Judaspenning bezocht als de Tjiftjaf. Hij gebruikte ze echter niet als aanvliegroute, maar hij pikte de randjes van de uitgebloeide penningen eraf om te gebruiken als nestmateriaal. Het is dus echt waar dat oude bloemstengels nog een tweede of derde leven hebben voor insecten en andere dieren!

Later ben ik de Zwartkop een beetje uit het oog verloren omdat ik de Skimmia niet kan zien vanaf het terras en omdat de bomen weer vol blad zitten. Het leuke van een Zwartkop is eigenlijk ook dat je hem niet hoeft te zien om van hem te genieten. Volgens Nico de Haan op zijn vogelgeluiden-CD staat zijn liedje bovenaan in de top 40 en dat ben ik wel met hem eens.

Boerenzwaluw

En dan als klap op de vuurpijl zijn er Boerenzwaluwen aan het bouwen in ons tuinhuisje. Echt fantastisch! Ik vind het toch wel heel speciaal dat er zelfs Zwaluwen interesse hebben in onze tuin. Natuurlijk zal het wel meehelpen dat onze buurman Pony's heeft, en dus ook insecten, maar kennelijk is er in onze tuin ook voldoende voedsel te vinden, anders zouden ze toch wel (net als voorgaande jaren) bij de buurman in z'n paardenschuurtje zijn gaan broeden. Heel bijzondere vogels vind ik het, ze vliegen heel anders dan dat andere kleine grut. Als ze naar hun nest vliegen, maken ze meestal eerst een grote ronde boven de tuin, dan nog een kleinere ronde en dan als pijl uit een boog het tuinhuisje in. Ook zijn ze altijd met z'n tweeën als ik ze zie.

Toen ik zag dat de Zwaluwen interesse hadden in onze tuin heb ik de schuurdeur open laten staan, want daar gingen ze eerst kijken. En het leek mij toch wel prachtig als die vogeltjes in onze schuur zouden komen wonen. Ook al zijn het nogal viezeriken, mijn vogelhart had toch besloten dat de deur open mocht blijven staan. Uiteindelijk hebben ze voor ons tuinhuisje gekozen en dat is nog veel prettiger want daar staan alleen fietsen en dergelijke. Die mogen wel een beetje vies worden.

Mijn vader heeft nog een plankje gemaakt op de plek waar ze begonnen waren. Want hij wist uit eigen ervaring dat het voor de Boerenzwaluw met dit droge weer heel lastig is om een stevig nest te maken. Hij had al eens meegemaakt dat een nestje omlaag gevallen was toen het bijna af was. Even heb ik getwijfeld of we dat wel moesten doen uit angst dat ze niet wilden dat wij hun uitgekozen plekje zouden modificeren. Maar die angst blijkt voor niets geweest, want ze maken keurig gebruik van onze hulp.

In het voorjaar zou ik wel zes kantjes vol kunnen typen over vogels in onze tuin. Dat doe ik niet, de andere vogels komen een volgende keer weer aan bod.

Jolanda Rutten

Wetenschappelijk...

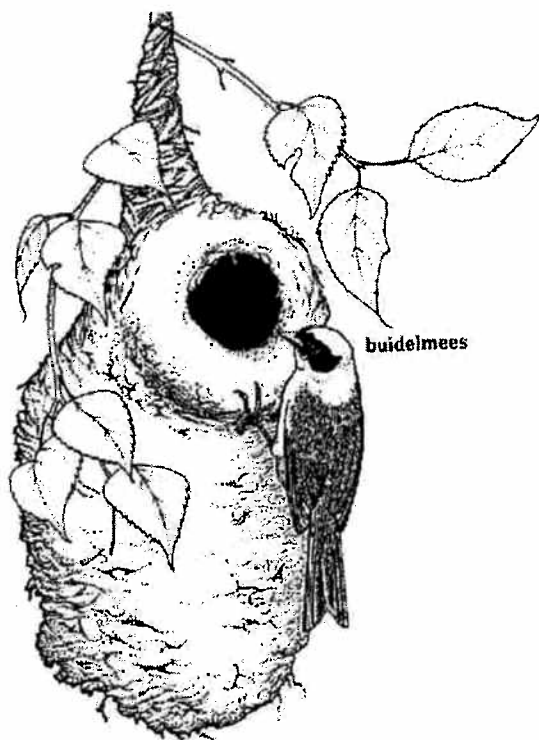

Nesten

Vogels hebben uiteenlopende manieren gevonden om ervoor te zorgen dat hun eieren en jongen beschermd zijn. Het bouwen van een nest is één mogelijkheid, maar sommige vogelsoorten kiezen ervoor om hun eieren op een afgelegen plek te leggen. Zeevogels zoals Jan van Genten en Alken leggen hun eieren op richels van steile kliffen, zodat deze beschermd zijn tegen roofdieren. Weer anderen zoals Sterns leggen met duizenden tegelijk hun eieren, zodat zij vertrouwen op de kracht van hun aantal.

Op het land bouwen de meeste vogels hun nesten in of op gebouwen, bomen en struiken. In enkele gevallen, zoals bij de Nachtzwaluw worden de eieren op de grond geplaatst. De Nachtzwaluw zelf vertrouwt helemaal op zijn schutkleur.

De nesten die in bomen te vinden zijn, worden op de meest uiteenlopende delen gevonden. Er zijn nesten bekend van de Zwarte Mees in gaten tussen boomwortels. Holtes in bomen worden onder meer gemaakt door Spechten, maar bestaande holtes trekken ook andere vogels aan, zoals bijvoorbeeld de Bosuil. Van de Boomkruiper is bekend dat hij regelmatig nestelt in schorsspleten. Veel vogels gebruiken een takvork als basis voor het nest, terwijl anderen weer meer vertrouwen op een hangend nest aan het uiteinde van een tak. Een mooi voorbeeld hiervan is het nest van de Buidelmees. In april beginnen de mannetjes met de bouw van het nest, dat iets

weg heeft van het nest dat Weervogels fabriceren. Het wordt hoofdzakelijk in populieren, wilgen of berken gebouwd. Het nest bestaat uit lange vezels van gras, boomschors en brandnetel. De Buidelmees weeft de vezels aan de beide aftakkingen van de takvork zodat er een ring ontstaat. Daarna wordt de bodem hieraan vastgemaakt evenals de zijkanten. Vervolgens wordt de achterwand gebouwd, zodat er een halfopen nest ontstaat. Hierna wordt aan de voorkant het vlieggat kleiner gemaakt, en voorzien van een verlengde toegangsbuis. Het vrouwtje zorgt ten slotte voor de binnenbekleding.

Uitzonderlijke vormen van nestbouw zijn de broeihopen die ondermeer door de Thermometervogels worden aangelegd. Dit in Australië voorkomend loophoen legt zijn eieren in een kuil die bestaat uit plantenmateriaal. De kuil is ruim één meter diep en kan een middellijn van vijf meter hebben. Nadat het plantenmateriaal door de

regen aan het rotten is gegaan, dekt de Thermometervogel de kuil af met een flinke laag zand. Van tijd tot tijd steekt de vogel zijn snavel in de hoop om de temperatuur te meten. Is deze te hoog, dan haalt hij wat zand weg, is deze te koud, dan wordt zand toegevoegd.

Er zijn tientallen nestvormen te beschrijven in de vogelwereld, maar de Koekoek heeft het toch het gemakkelijkst van allemaal.

Don-Alexander van Bergen

Excursie de Mortelen

Zondag 28 maart 2004: "Excursie de Mortelen", vermeldt de maandagenda van maart. Op de bewuste zondagmorgen staan een aantal mensen bij de Groenhoeve gereed met het voornemen om aan de excursie deel te nemen. Zo'n vijftientig personen vertrekken richting de Mortelen.

Waar ligt dat gebied eigenlijk en wat is het voor een soort gebied?

Het gebied ligt tegen de snelweg A2 aan en wel aan de zuidzijde daarvan tussen afslag 26 Boxtel en afslag 27 Best West, iets boven Best. De tekstplaat die we in het gebied tegenkomen zegt er het volgende van:

"Aan de noordzijde van Oirschot doemt een prachtig oud boerenlandschap op. De Mortelen, één van de meest waardevolle cultuurlandschappen van Noord-Brabant. Een groot deel van dit gebied wordt beheerd door het Brabants Landschap. De kleine, door bomen en struiken omzoomde weilanden en akkers liggen er bijna net zo bij als een eeuw geleden. Toch is dit fraaie kampen- of hoevelandschap in de tweede helft van de vorige eeuw haast onzichtbaar veranderd. Door ontwatering was de grondwaterstand bijna overal verlaagd. Deze verdroging zorgde ervoor dat bepaalde natuurwaarden, die afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden, achteruitgingen. Waterschap de Dommel is, in samenwerking met andere partners, sinds 2001 intensief bezig om de verdroging in De Mortelen en omliggend landbouwgebied tegen te gaan. Daarbij wordt samengewerkt met de georganiseerde landbouw, gemeente Oirschot, Brabants Landschap en andere terreineigenaren. Er zijn stuwen en drempels aangelegd om het water langer vast te houden. Daarnaast is de snelle afvoer geremd door enkele hoofdwaterstromen minder diep te maken of meer plantengroei toe te staan. Deze maatregelen zullen ervoor zorgen dat het grondwaterpeil in delen van De Mortelen weer enkele decimeters stijgt. In de natuurgedeelten krijgen daardoor vochtminnende bomen en planten die hier van oudsher thuishoren nieuwe kansen."

Op de weg naar de Mortelen toe hebben we kunnen zien dat door het meanderend maken van de waterlopen de doorstroomsnelheid van het water verder zal afnemen, zonder stuwen te plaatsen. Verder is er in de literatuur nog een hele mooie uitspraak te lezen over dit gebied welke duidt op het menselijk ingrijpen zonder rekening te houden met de natuurwaarden van het gebied. De tekst komt uit het boek van de provincie Noord Brabant en luidt: "Door de voormalige ruilverkaveling Oirschot-Best zijn de Mortelen steeds meer een geïsoleerde bloempot geworden". Aan het einde van dit verslag zal ik nog ingaan op de toekomst van het gebied.

Bosanemoon

Aangekomen in het deel van het gebied genaamd "de Beerdonken", hebben we de auto's geparkeerd bij een boerderij aan de Lopensestraat. De dag begint in elk geval goed want de zon schijnt volop. We gaan een route lopen van ongeveer zes kilometer, de gele route.

Speenkruid

De start is meteen goed want aan de kant van het pad ontdekken we bloeiende Bosanemoon en Speenkruid.

Even verder loopt het grootste deel van de groep langs een Steenuil die een meter of vier van het pad in een struik zit zonder hem waar te nemen. Vervolgens ontdekken we het verhogen van de grondwaterstand in een drassig weiland waar we doorheen moeten.

Door de open structuur van het landschap, met afwisselend weiland en stukjes bos met voornamelijk loofhout, waar op dit moment nog geen bladeren aan hangen, kunnen we veel vogels duidelijk waarnemen.

Verder kunnen vele deelnemers dankzij de piepcursus de vogels aan het geluid herkennen. Op de weilanden zien we Kieviten, Blauwe Reigers, Kraaien en Nijlgans en een Buizerd. In de bossen en struiken horen of zien we de Steenuil, veel Roodborsten, de Grote Bonte Specht, Groenling, Vink, Tjiftjaf, Koolmees, Pimpelmees, Kuifmees, Boomkruiper en Boomklever. Van de laatste twee hebben we nu ook de zang kunnen horen terwijl we de vogel konden zien. Tijdens de wandeling hebben een aantal mensen kunnen waarnemen hoe een Kuifmees zijn nest in orde aan het maken is in een spleet van een dode boom. Weer anderen hebben het kadaver gezien van een Reebok welke in het bos lag. Het vogelen is dus meer dan alleen naar vogels kijken en luisteren. Tijdens de wandeling was het socialencontact onderling weer duidelijk aanwezig en zorgde voor een gezellige wandeling waarin veel gezien en gehoord werd. Na afloop hebben een groot aantal mensen nog een bezoek gebracht aan de uitspanning “het Vingerhoedje” voor een “bakkie” koffie met mogelijk iets erbij.

Toekomst van “De Mortelen”

Tot slot wil ik van deze gelegenheid nog gebruik maken om iets te vertellen over de toekomst van het gebied. Diverse natuurorganisaties en de overheid werken samen aan een groot nieuw natuurgebied gelegen in de driehoek 's Hertogenbosch Tilburg en Eindhoven: “Het Groene Woud”. Het Groene Woud wordt waarschijnlijk door het Rijk aangewezen als Nationaal Landschap. Als dat gebeurt, krijgt het gebied dezelfde status als onder meer de Veluwe, de Biesbosch en het Groene hart van de Randstad.

De totstandkoming van Het Groene Woud, een aaneengesloten natuurgebied dat terreinen als Galgeven, Sparrenrijk, Smalwatervallei, de Oisterwijkse bossen en vennen, landgoed de Rosep, Kampina, Smalbroeken, Het Banisveld, de Mortelen, de Scheeken en de Geelders verbindt, vormt een gebied van 7.500 hectare. Later dit jaar wordt verwacht dat de status daadwerkelijk wordt verleend, zodat het gebied verzekerd is van bescherming als natuurgebied van nationaal belang. Ook zonder die bescherming fungeert het gebied als de kern van de Ecologische Hoofdstructuur, een 'groene long' tussen drie grote Brabantse steden en een belangrijk toekomstig recreatiegebied.

Verder is van belang dat binnen het Interreg-project Groene Woud / Groen Hageland wordt gewerkt aan de ontwikkeling van natuur en landschap in gemeenten in de Brabantse Meierij en het Vlaamse Hageland. Ten behoeve van Het Groene Woud wordt een natuurbrug, ook wel ecoduct genoemd, gebouwd aan de noordkant van Best. Dit is een belangrijk onderdeel voor de vorming van Het Groene Woud. Deze verbindt de natuurgebieden aan weerskanten van de snelweg en maakt het mogelijk dat allerlei dieren veilig kunnen oversteken. Over enkele jaren zou het mogelijk kunnen zijn dat er zelfs Edelherten in het wild kunnen leven. De bestaande gebieden zijn nu nog te klein voor deze grote dieren.

Er is een start gemaakt met de voorbereidingen voor de bouw van de brug, de eerste buiten de vier bestaande ecoducten over snelwegen in Gelderland en Overijssel. Langs de A2 tussen Boxtel en Best, nabij de plek waar de brug daadwerkelijk komt, is een groot bord neergezet om weggebruikers te informeren. In december is de brug van vijftig bij vijftig meter klaar, verwacht Rijkswaterstaat Noord-Brabant. Begin volgend jaar moet mogelijk nog wel de beplanting in orde worden gemaakt. We zien dus dat er weer ruimte komt voor natuur.

Patrick en Jacques Raats

Via de A 50 naar een vleermuiskelder

Bij de aanleg van de A 50 werd de fietstunnel aan de Schaapsdijk overbodig en zou dan ook gesloopt worden. Deze bleek echter, met wat aanpassingen, omgebouwd te kunnen worden tot een vleermuisverblijf. Rijkswaterstaat en de gemeente Uden stemden in met dit plan van Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant en waren bereid het nodige buitenwerk te verrichten. Aan de ene kant werd een blinde muur gemetseld en de tunnel dicht gemaakt. Aan de andere kant werd een waterkering en een muur gemetseld ter afsluiting. Deze muur werd voorzien van een toegangsdeur met daarnaast een grote invliegopening met traliewerk. Met subsidie van Brabants Landschap, medewerking van onze gemeente en adviezen van bouwmaterialen Witmix heeft het VLU (IVN en de Vogelwacht) in overleg met de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant de kelder verder ingericht voor o.a. vleermuizen en amfibieën. Buiten is er ook nog een toegangstrap met een hekwerk gemaakt en werden hoogteverschillen weggewerkt. Heel belangrijk in de kelder is een, redelijk constante, lage temperatuur (wel vorstvrij) en hoge luchtvochtigheid. Daarom is vooraan in de kelder een tweede muur gemetseld die er voor zorgt dat er geen tocht ontstaat. Aan het plafond en de muren zijn 60 patioblokken bevestigd waarin de vleermuizen weg kunnen kruipen. In andere kelders in Noord-Brabant zijn de volgende acht verschillende soorten vleermuizen aangetroffen: de baardvleermuis, de bruine of gewone grootoorvleermuis, de watervleermuis, de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, de franjestaart, de grijze grootoorvleermuis en de vale vleermuis. Voor de broodnodige rust is de kelder niet toegankelijk voor publiek. Wel wordt de kelder minstens eenmaal per jaar door de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant gecontroleerd op bewoning en worden deze gegevens opgeslagen. Op deze wijze wordt inzicht verkregen in de aantalsontwikkelingen van de verschillende soorten.

Voor mensen in de omgeving verandert er weinig. Vleermuizen zijn nachtdieren en vliegen in de schemer uit. Bij hun zoektocht in het duister naar insecten vallen ze bijna niet op, terwijl ze toch veel hinderlijke insecten opeten. Het aankomend najaar wordt het Landschapspark A50 verder ingericht. Er zal ook gebruik worden gemaakt van de waterpartijen.

Willem Peters

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij een greep van de bijzondere waarnemingen van de afgelopen tijd (februari 2004 tot en met 2004). Deze keer heb ik een selectie van de waarnemingen moeten maken om ervoor te zorgen dat dit artikel leesbaar blijft. We hebben meer bijzondere waarnemingen binnen gekregen dan anders omdat iedereen zelf de waarnemingen kan toevoegen op onze Internetsite. Op deze manier kan iedereen on-line waarnemingen toevoegen en bekijken. Ook de fenologie wordt hiermee direct bijgewerkt. Al vele vogelaars binnen de club maken hier gebruik van. Ik zou zeggen bekijk deze pagina (waarnemingen) eens en zie je een bijzondere soort in onze directe omgeving voeg deze aan de site toe.

Ook als je geen Internet hebt kun je eigen bijzondere waarnemingen doorbellen!
Alle bijzondere waarnemingen zijn op onze site te vinden; **www.vogelwachtuden.nl**

Peter van de Braak, Telefoon: 0413-253586, E-mail: **waarneming@vogelwachtuden.nl**.

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
15-feb-04	6	Goudvink	Uden, Slabroek	Toy Janssen, Jan Verhoeven
15-feb-04	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst	Toy Janssen
24-feb-04	1	Bonte Kraai	Keldonk, 't Lijnt	Alexander Vesters
24-feb-04	5	Goudvink	Maashorst	Toy Janssen
6-mrt-04	1	Appelvink	Kleuter	Start zwaluwenwand
9-mrt-04	1	Kerkuil	Mariaheide (kom)	William van der Velden
13-mrt-04	6	Bokje	Maashorst	Toy Janssen
13-mrt-04	8	Goudplevier	Hemelrijk	Toy Janssen
14-mrt-04	1	Houtsnip	Maashorst	Toy Janssen
18-mrt-04	1	Bokje	Maashorst, begrazingsgebied	Toy Janssen
21-mrt-04	1	Klapekster	Maashorst, 3 Vennen	Maashorstwandeling
26-mrt-04	1	Blauwborst	Maashorst, Grensweg	Jan Verhoeven
27-mrt-04	2	Goudvink	Odiliapeel	Toy Janssen
28-mrt-04	3	Goudvink	Lijntse bossen, Keldonk	Inventarisatie
1-apr-04	1	Bosuil	Slabroek	Peter van de Braak
4-apr-04	2	Waterpieper	Leijgraaf	Mignon van den Wittenboer
5-apr-04	1	IJsvogel	Hemelrijk	Toy Janssen
5-apr-04	2	Ooievaar	Vorstenbosch	Willy Bergmans
6-apr-04	1	Bosuil	Melven	William vd velden
7-apr-04	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst	Toy Janssen
7-apr-04	2	Ooievaar	Vorstenbosch	Willy Bergmans
7-apr-04	1	Smelleken	Maashorst	Toy Janssen
9-apr-04	1	Blauwborst	Maashorst, begrazingsgebied	Jan Verhoeven
11-apr-04	3	Geoorde Fuut	Hemelrijk	Leo Ballering
11-apr-04	1	Zomertaling	Leijgraaf	Mignon van den Wittenboer
12-apr-04	1	Bruine Kiekendief	Maashorst	Toy Janssen
12-apr-04	2	Grauwe Gans	Maashorst, Grensweg	Joop Bergsma
12-apr-04	25	Kleine Barmsejts	Maashorst	Toy Janssen
12-apr-04	1	Rode Wouw	Maashorst, begrazingsgebied	Toy Janssen
18-apr-04	3	Beflijster	Maashorst, begrazingsgebied	Peter van de Braak
18-apr-04	1	Bruine Kiekendief	Maashorst	William van der velden
18-apr-04	1	Visarend	Maashorst, begrazingsgebied	William van der velden
24-apr-04	1	Wespendief	Uden	William van der velden
24-apr-04	1	Wielewaal	Leijgraaf	Mignon van den Wittenboer
4-mei-04	1	Rode Wouw	Maashorst, begrazingsgebied	Toon Diks
7-mei-04	1	Paapje	Maashorst, begrazingsgebied	Mignon van den Wittenboer
9-mei-04	1	Ooievaar	Vorstenbosch	Aad van Toor
20-mei-04	1	Wielewaal	Uden	Liesbeth Verkaar

Wetenswaardigheden...

De nieuwe EU: toosten op Oost-Europese natuur?

Op 1 mei traden tien landen uit Oost-Europa met vuurwerk en champagne toe tot de Europese Unie. Maar valt er ook iets te toosten voor de vogels en de natuur in die landen? Met deze uitbreiding heeft de Europese Unie er heel wat bijzondere natuurwaarden bij gekregen: schitterende bloemrijke weilanden, kleinschalige landbouwgronden en vogelsoorten die bij ons al lang zijn verdwenen of het erg slecht doen. Zoals Geelgors, Kwartelkoning, Paapje, Roodkopklauwier, Veldleeuwerik en Ooievaar. De tien nieuwe EU-landen brengen ruim 76.000 broedparen Ooievaar in, tegen maar 5.700 in de oude EU waar ze slechts dankzij enorme inspanningen behouden zijn gebleven. Helaas staan deze fantastische natuurlijke rijkdommen in de nieuwe EU-lidstaten onder grote druk. Het grootste gevaar schuilt in het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid van de EU, waaruit grote geldstromen beschikbaar komen voor de nieuwe lidstaten om hun nu nog veelal ouderwetse landbouw 'op te stoten'. Deze landen lopen daardoor het gevaar al snel in de voetsporen van de oude EU-landen te treden, waar in enkele decennia heel veel vogels en andere natuurwaarden uit het agrarische gebied voorgoed zijn verdwenen. De momenteel lopende herziening van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid biedt goede mogelijkheden om, bij verstandig inzetten van die landbouwsubsidies, de belangrijkste natuurwaarden te bewaren en te beheren. Ondanks aandringen van onder meer BirdLife International en haar Partners, is er hiervoor echter binnen de EU nog steeds geen goede strategie opgesteld. Daarom gaat het BirdLife-lobbywerk richting EU en de overheden in alle vijftientig EU-landen gewoon door. Het is nog niet te laat om dit tij te keren!

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming mei 2004

Malta: opnieuw roofvogels afgeslacht

Woensdag 28 april 2004. Aanstaande zaterdag treedt de republiek Malta, samen met nog negen andere landen, toe tot de Europese Unie. Na het persbericht dat Vogelbescherming Vlaanderen maandag had verspreid over de slachtingen die de Maltese jagers elk jaar aanrichten onder de trekvogels, is een nieuw betreurenswaardig feit aan het licht gekomen. Die maandag (26 april) was er uitzonderlijk veel trek van roofvogels langs de eilandenarchipel; volgens plaatselijke ornithologen zijn er ongeveer 2.000 roofvogels gepasseerd op weg naar hun broedgebieden in Europa. En opnieuw waren de Maltese jagers erg actief: een paar honderd beschermde roofvogels werden er van hun leven beroofd. Tweeduizend migrerende roofvogels op één dag is erg uitzonderlijk, want normaal gezien passeren er ongeveer drieduizend gedurende het hele voorjaar. Het ging voornamelijk om diverse soorten Kiekendieven, Torenavalken, Roodpootvalken, Boomvalken en Wespendien. Die vogels verlaten in deze tijd van het jaar hun overwinteringgebieden in Afrika en zijn onderweg naar hun broedgebieden in Europa. De slechte weersomstandigheden in dit gedeelte van de middellandse Zee, verplichtten de roofvogels uit te wijken naar Malta. Roofvogels maken gebruik van de thermiek om te trekken en zijn trage vliegers. Ze zijn dus een gemakkelijke prooi voor de Maltese jagers.

Een groot deel van deze groep landde in de beboste regio 'Buskett' langs de zuidkust van Malta. Minstens honderd beschermde Wespddieven werden er lafhartig afgeschoten en nog eens zestig in Mosta. Volgens ooggetuigen werden er ook in andere regio's van het eiland geschoten; de eerste berichten maken melding van minstens dertig Wespddieven. "Het was een echte slachtpartij", reageerde een plaatselijke vogelkijker geschokt, "De politie op Malta kan dit niet langer aan. Men had beter het leger ingeschakeld om de schutters in de kraag te vatten".

Een boete op Malta voor het doden van roofvogels kan oplopen tot 2.000 Maltese Lire (EUR 5.000). Vorige maand nog werd een jager door het Maltese gerechtshof veroordeeld tot het betalen van een boete van Lm 200 (EUR 500) omdat hij in mei 2002 een Wespddief had gedood. Vogelbescherming Vlaanderen gaat door met het verzamelen van handtekeningen tegen deze schandelijke praktijken. Het zijn immers onze broedvogels die op Malta worden afgeschoten... Stuur daarom dit bericht naar zoveel mogelijk mensen door. Alvast bedankt voor de medewerking.

Teken de petitie op: www.vogelbescherming.be.

Uit: EBNL Jan Uilhoorn

Beflijsters in Nederland: gejaagd door de wind

Wie in april geregeld buiten komt, heeft een gereede kans op een beflijster te stuiten. Dankzij de opvallende witte borstband, de ten opzichte van een merel, lange vleugels en staart, krachtige vlucht en het vaak luidruchtige gedrag vallen de vogels snel op. Bij ons trekken vooral Scandinavische Beflijsters van de ondersoort *torquatus* door. Afgezien van een paar onvoldoende gedocumenteerde gevallen, deels gaat het dan om late trekkers of zwervers, zijn er geen aanwijzingen voor broedgevallen in ons land. Het Bijzondere Soorten Project (BSP) niet-broedvogels, dat meer dan vierduizend waarnemingen van bijna veertienduizend Beflijsters omvat, leent zich voor een nadere analyse van het voorkomen. Hoewel de eerste Beflijsters in het voorjaar doorgaans al in de laatste tien dagen van maart worden gesignaleerd, is de trek sterk gepiekt in de tweede helft van april en begin mei. In het najaar worden de meeste Beflijsters opnieuw gedurende een korte periode gezien. Vroege waarnemingen (vanaf 21 augustus) worden stevast in het Waddengebied gedaan. De hoofdmoot passeert tussen 21 september en 20 oktober. Na oktober worden er vrijwel geen Beflijsters meer gezien. Meer over Beflijsters in Nederland leest u in SOVON-Nieuws nummer 1 - 2004.

Uit: Nieuwsbrief Vogelbescherming april 2004

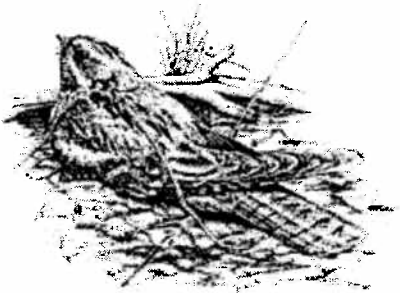
Opmerking: Ook dit jaar zaten er eind april weer diverse Beflijsters in de Maashorst. Dit is een jaarlijks terugkerend verschijnsel. Houdt eind april 2005 dus in de gaten als u de Beflijster wilt zien.

SOVON Inventarisatierapport 2003/03

In het voorjaar van 2002 is het natuurgebied "De Maashorst", gelegen tussen Heesch en Uden (Noord-Brabant), geïnventariseerd op broedvogels. Het studiegebied heeft een oppervlakte van 1536 hectare en kan getypeerd worden als kleinschalig met een fraaie afwisseling van gesloten terreindelen (bos) en open terreindelen als droge heide, droge ruigten (voormalige bouwlanden), extensieve graslanden en singels. De inventarisatie werd uitgevoerd op verzoek van Staatsbosbeheer, die veel terreinen in het gebied in eigendom heeft. Het veldwerk is ter hand

genomen door meer dan veertig waarnemers van de Vogelwacht Uden e.o., Vogelwerkgroep Oss, een medewerker van SOVON Vogelonderzoek Nederland en door Staatsbosbeheer. De veldgegevens werden vervolgens geïnterpreteerd door SOVON, die tevens de rapportage verzorgde.

Het doel van de inventarisatie was om te kijken welke broedvogelsoorten in het studiegebied voorkomen, waar ze voorkomen en in welke aantallen. Deze gegevens worden door Staatsbosbeheer gebruikt voor de interne kwaliteitscontroles, beheersevaluaties en beheersplanning. Voorts was het van belang om de gegevens van de inventarisatie te vergelijken met die van de vorige basiskartering in 1996. Zo zijn in het kader van de ruilverkaveling "Midden-Maasland" ter compensatie van natuurverlies landbouwgronden verworven en aan beheer gegeven van Staatsbosbeheer. Inmiddels is op de voormalige bouwlanden een beheer in gang gezet dat ertoe moet leiden dat over enkele tientallen jaren een gevarieerd natuurgebied is ontstaan dat tezamen met de bossen een consistent geheel vormt, met veel wisselingen van besloten naar open structuren en van hoog naar laag. De daarmee gepaard gaande veranderingen in broedvogelbevolking worden in dit rapport besproken.

In het studiegebied werden 83 soorten broedvogels vastgesteld. Hiervan zijn van 73 broedvogelsoorten gegevens verzameld. Van deze soorten staan er zeven op de Rode Lijst van bedreigde en/of karakteristieke vogelsoorten, te weten: Dodaars, Patrijs, Kerkuil, Nachtzwaluw, Groene Specht, Roodborsttapuit en Geelgors. Hiervan zijn er zes bedreigd in Nederland en geldt er één als sterk bedreigd, de Nachtzwaluw. Van deze soort is bijna een procent van de Nederlandse populatie in het studiegebied aangetroffen.

Bij een vergelijking van de gegevens van 2002 met de eerder uitgevoerde basiskartering in 1996 blijken soorten die aan water gebonden zijn zich te hebben gevestigd of zijn toegenomen. Dit is verklaarbaar vanwege afgraving van de bodem in combinatie met de natte winter/voorjaar, waardoor er diverse poelen zijn ontstaan in de omgeving van het begrazingsgebied. De verdere ontwikkeling van de schrale graslanden met ruigtekruiden heeft ervoor gezorgd dat zich drie nieuwe soorten hebben gevestigd, maar de afname van de Patrijs in het studiegebied baart zorgen. Deze afname is overigens conform de landelijk ontwikkeling. De grotere roofvogelsoorten laten een stabiele tot positieve trend zien, echter de twee valkachtigen zitten in de gevarenzone, waarbij gedacht wordt aan de afname van Kraaien in het gebied. Vogels van open bos, bosranden, boomgroepen met een kale zandige bodem in combinatie met kapvlakten of heide zijn vrijwel constant gebleven. Van deze groep is de Nachtzwaluw echter wel toegenomen. Vogelsoorten die gebonden zijn aan bos zijn over het geheel gezien toegenomen. Deze positieve trend kan toeschreven worden aan het steeds ouder en gevarieerder worden van de bossen. Ook vogelsoorten van opgaand bos met loofhoutstruiken en struwelen laten een behoorlijke toename zien, waaruit valt af te leiden dat de struiklaag en de tweede boomlaag zich beter hebben ontwikkeld. Bosvogels die een negatieve trend laten zien, zijn met name soorten van dichte struwelen of jonge bosaanplant. In de diverse heggen, vaak met braamstruwelen, in het begrazingsgebied zijn kritische soorten als de Geelgors en Roodborsttapuit toegenomen en dit benadrukt nogmaals het belang van heggen in het gebied.

Bij het hoofdstuk broedvogels en beheer wordt aan de hand van een aantal ecologische vogelgroepen de diverse biotooptypen besproken. Bij bossen worden de holenbroeders besproken, waarbij het belang van dood hout wordt benadrukt. De begrazingsgebieden worden onder de loop genomen met behulp van de grasmusgroep.

De aanbeveling luidt dat het behoud en/of verdere uitbreiding van de braamstruwelen valt aan te bevelen. Heide en kapvlakten krijgen aandacht met behulp van de geelgorsgroep. Het voorkomen van Rode Lijstsoorten wordt in hoge mate bepaald door het voorkomen van heide en kapvlakten in de Maashorst. Meest in het oog springende soort is de Nachtzwaluw. Tot slot wordt nog een analyse van de broedvogelgegevens gegeven met behulp van AVIS. Het is bij deze methode van belang te analyseren in welke mate de dichtheid van een bepaalde vogelgroep ligt ten opzichte van dezelfde vogelgroep in de referentie. De referentie staat voor een gemiddeld goed gebied. Uit deze analyse blijkt dat drie vogelgroepen binnen een bepaald subdoeltype "het hoogst haalbare" halen.

Rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer

Uit: SOVON Internet

Interessante waarnemingen in de Maashorst

Tijdens de big day op 30 mei jongstleden hebben we diverse zeldzame soorten voor de Maashorst waargenomen. Zo zagen we in ieder geval diverse Wespendienven waarbij een exemplaar stil zat te kijken in een boom. Ze kunnen dit uren doen en volgen dan bijen. Als ze weten waar de bijen telkens naar toe gaan weten ze dus waar het bijennest zich bevindt. Daarna gaan ze het nest uitgraven en eten de larven en de honing op. Ook waren er twee Wespendienven aan het vlinderen. Dit is baltsgedrag en duidt dus op een broedgeval. Het vlinderen houdt in dat hoog in de lucht de Wespendif enkele malen snel met zijn vleugels op en neer gaat. (de vlucht als van een vlinder). Verder zagen we bij de Hofmans plas enkele Futen en Dodaarzen. De Dodaars was vorig jaar al broedvogel in de Maashorst maar nu krijgen we waarschijnlijk de Fuut er ook bij. In de struwelen hebben we op verschillende plaatsen Bosrietzangers gehoord. Opvallend was het vrouwtje Blauwborst wat heel schichtig enkele meters voor me wegvloog en weer heel snel in het struweel neerviel. Ik denk dat het hier om het eerste broedgeval in de Maashorst gaat. Blijven opletten dus.

Uit: Waarnemingen "Big Day" 30 mei 2004

John Hermans

Excursie naar polders Arkemheen, 2 mei 2004

Zondagmorgen 2 mei gingen wij op excursie naar Arkemheen bij Nijkerk. Als wij 's morgens bij de Groenhoeve staan te wachten komt er een Havik met prooi overgevlogen. Hij wordt gevolgd door twee Kraaien. Paniek in vogelland. John Hermans had onderweg al een Groene Specht langs de weg zien zitten die ook zijn ontbijt bij elkaar aan het scharrelen was. Het weer zag er geweldig uit. Mobilifoons en routebeschrijvingen werden uitgedeeld en zo konden we vertrekken.

Hoe verder we naar het noorden gingen hoe minder mooi het weer er uit zag. Bijna aan het einde van de rit zagen wij in een weiland een grote groep Knobbelzwanen. Aangekomen bij het gemaal parkeerden wij onze auto's. Het doel van deze excursie was: weidevogels. Bij het gemaal stond veel riet. Daar zagen wij Rietgorzen en Rietzangers. Verder achter het riet zagen wij al de eerste Grutto en Tureluur. De hele wandeling hebben wij steeds het geluid van deze vogels gehoord. Wij liepen de dijk op en vlak boven ons vlogen Gierzwaluw, Huiszwaluw en Boerenzwaluw door elkaar. Vanaf de dijk zagen wij boven het water tien vliegende Knobbelzwanen, Dwergmeeuwen en Zwarte Sterns. Hierna liepen we weer over een weggetje tussen de weilanden door. Daar zagen wij broedende Meerkoeten en Meerkoeten met jongen, met de nog rode donsveren op de kop.

We hadden al steeds twee mannen in het veld zien lopen met een antenne en ons afgevraagd waar ze mee bezig waren. Op een gegeven moment kwamen we elkaar tegen en hadden wij de gelegenheid om te vragen wat ze aan het doen waren. Het bleek een onderzoek te zijn door SOVON (Vogelonderzoek Nederland) en Alterra (Onderzoeksbureau). Het doel was om te kijken wat de oorzaak was van het verdwijnen van jonge Grutto's alvorens ze kunnen vliegen. Het is maar een klein gedeelte wat volwassen wordt. Alle kuikens die ze ontdekken krijgen een zendertje op de rug geplakt. Door steeds te controleren kunnen ze kijken wat er met de kuikens gebeurt.

Bij een boerderij zien we Ringmussen op een hek zitten en Putters in de bloesem van de fruitbomen. Als we later vanuit de weilanden weer op de dijk komen zien we enorme aantallen Aalscholvers hoog in de lucht over het water richting IJsselmeer gaan, een prachtig gezicht. Zo gaan we weer richting onze auto. Onderweg hebben we nog vele soorten gezien die we in de onderstaande soortenlijst hebben opgenomen. Onderweg naar huis hebben we nog een hapje gegeten in een wegrestaurant. Samengevat was het een geslaagde ochtend.

Theo Veldpaus

Waargenomen soorten, totaal 57 soorten:

Havik, Rietgors, Grutto (veel), Tureluur (veel), Huiszwaluw, Bruine Kiekendief, Kneu, Vink, Scholekster, Kievit, Wilde Eend, Gierzwaluw, Graspieper (baltsend), Witgatje, Meerkoet (broedend en met kuikens), Spreeuw, Kolgans Aalscholver (honderden), Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Ekster, Grasmus, Fitis, Rietzanger (zingend), Stormmeeuw, Kuifeend, Dwergmeeuw, Slobeend, Watersnip (trillend met de staartpennen, ook wel hemelgeit genoemd), Witte Kwikstaart, Winterkoning, Knobbelzwaan, Tuinfluiter, Krakeend, Bergeend, Fazant, Zwarte Stern, Kokmeeuw, Visdief, Grauwe Gans, Huismus, Ringmus, Merel, Canadese Gans, Veldleeuwerik, Koolmees, Putter, Kauw, Zwarte Kraai, Houtduif, Tjiftjaf, Heggenmus Fuut, Kleine Karekiet, Zilvermeeuw, Buizerd en Nijlgans.

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De prachtige zomer loopt op een eind en daarmee staan kou en regen weer voor de deur. Honger en kou doen veel vogels sterven. We kunnen helpen door het geven van voedsel in zeer slechte omstandigheden, maar het geven van onderdak is een permanente hulp. Als dan in het nieuwe voorjaar de meesjes uitvliegen geeft u dat een dubbel prettig gevoel.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogels..... € 1,00
- Ja, natuurlijk in vogelvlucht..... € 4,50
- Vogellogboek..... € 1,00
- Gierzwaluw..... € 0,50
- Boerenzwaluw..... € 0,50
- Huiszwaluw..... € 0,50
- Oeverzwaluw..... € 0,50
- Vogels van Midden Brabant..... € 4,50
- Eerste hulp aan dieren..... € 1,50
- Wintervoeding vogels..... € 1,00
- Roek en de landbouw..... € 1,00
- De Lepelaar..... € 6,50

Andere artikelen:

- Cd's met vogelgeluiden..... € 7,50
- Vogelwacht Uden sticker..... € 0,50
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil..... € 3,85
- Telefoonklappers..... € 1,25
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen)..... € 1,50
- Vogelwachtspldje (een "must" voor leden)..... € 5,00
- Nestkasten (tweemaal geleverd met buitenbeits)
 - Kast voor Winterkoning en Matkop..... € 4,00
 - Kast voor Pimpelmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Glanskop..... € 6,00
 - Kast voor Koolmees, Bonte Vliegenvanger, Ringmus, enz..... € 6,00
 - Kast voor Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger..... € 6,50
 - Kast voor Grauwe Vliegenvanger..... € 7,00
 - Kast voor Boomkruiper..... € 8,00
 - Kast voor Gierzwaluw..... € 10,00

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winklassortiment zijn bijzonder welkom.

Coördinator:

Aad van Toor
Klaroenlaan 1, Uden
Telefoon: 0413-264106 (s.v.p. van tevoren even bellen)

Indien niet aanwezig:

Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Telefoon: 0413-269804

ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

WERKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

WERKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindaafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

WERKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Hermans, telefoon: 0413-272777

WERKGROEP NESTKASTEN

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals koolmees, pimpelmees en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

WERKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk, wespandief en boomvalk.

Coördinator Piet van der Voort, telefoon: 0413-263292

WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruuijsel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Nov, telefoon: 0413-251691

WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.

Binnenkort start een nieuwe Jeugdnatuurgroep, een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren vanaf tien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Stijn van Gils, telefoon: 0413-252331

~~SELEKTVRACHT~~

dochter van

**HEEFT U PAKJES TE VERSTUREN,
DIT KAN OOK VIA SELEKTVRACHT DEPOT UDEN.**

Pakjes van 50 gram tot een gewicht van maximaal 12 kg.
Maximale inhoud 100 liter.

Selektvracht depot Uden,
Berna Rutten
Karperdijk 20
5406 PH Uden
Tel. 0413-269372
Fax. 0413-267619
e-mail berna.rutten@12move.nl

*Vraag vrijblijvend inlichtingen
De prijs zal u meevallen! (zeker voor
pakjes die niet in de brievenbus passen)*

Nobru.....
TECHNISCH PERSONEEL BV

Detachering, Werving & Selectie

Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73, 5400 AB UDEN

Telefoon: (0413)243610
Fax: (0413)243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

*Honden & Katten
Speciaalzaak '4Feedt'
Volkelseweg 26
5405 NA Uden*

O.A.

**Hoogwaardig en volledig
honden- en kattenvoer
en benodigdheden**

Kwaliteit hoeft niet duur te zijn

www.4feedt.nl

Superieur lam & rijst 20 kg 24,50 EUR*

Krokante brokken 20 kg 19,15 EUR*

* prijzen onder voorbehoud van wijzigingen

**Ook losse
verkoop**

Gewoon even bellen:

(0413) 26 63 98 of 06 22 54 73 69

Of kijk in onze virtuele winkel: www.4feedt.nl

**14 soorten in
assortiment**

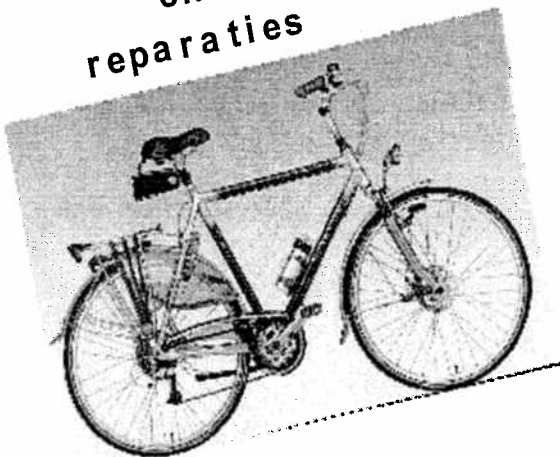
**Gratis bezorgservice in
Uden, Oss, Veghel,
Nijmegen, Wijchen
en omstreken**

**Di. 09.00 - 12.00
Wo. 09.00 - 12.00
Vr. 13.00 - 21.00
Za. 10.00 - 17.00
en ... Op afspraak !**

WIM DE WILT

**Voor al uw
tweewielers
en
reparaties**

Kerkstraat 4 - Uden - 0413-262620

JM Koerierservice

**Voor het bezorgen van enveloppen
tot palletgoederen in zowel
binnen- als buitenland.**

**Uitstekende service;
dag en nacht bereikbaar.**

**Rondweg 77
5406 NK UDEN
Tel.: 0413-272130
Fax: 0413-270146
Mobiel: 06-53752706**

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Home &
Harmony; een collectie met veel
keus en kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

H et Bloemenmagazijn

Botermarkt 5
5404 NV Uden
0413-267988

H et Bloemenhuis
Kornetsstraat 6
5402 CN Uden

**DENKERS EN DOENERS
IN HUISVESTINGADVIES**

Huisvesting Consultancy
Milieu & Regelgeving
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud
Outsourcing Services

Raad op maat?
Bezoek www.nibag.nl

Oude Udenseweg 16
5405 PD UDEN
Tel. 0413 - 33 42 00
Fax 0413 - 26 85 05

Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

NATUURLIJK
rundvlees van
FRANS KNOBBOUT

BiefSelect is de naam van ons
100% natuuruivere rundvlees. Het wordt op
chervriendelijke wijze geproduceerd en voldoet aan
de strenge kwaliteitsnormen van de Europese
Gemeenschap. De kwaliteit van BiefSelect ontdekt
u tijdens de bereiding én op uw tong...!
Probeerit u maar!

**SLAGERIJ
KNOBBOUT**

DESIJN MERK BEZIT EEN BESCHERMDE
NAAM VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP

Drossaard 12, 5403 ET Uden

FIETSWERELD

COCK ULAND
de fietsenwinkel

Altijd in beweging!

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**1500 SOORTEN BEPLANTING
ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD**

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigheden

**Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78**

Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en
banket, in Beek en Donk, Boekel,
Gemert, St. Anthonis, Uden en wijde
omgeving.

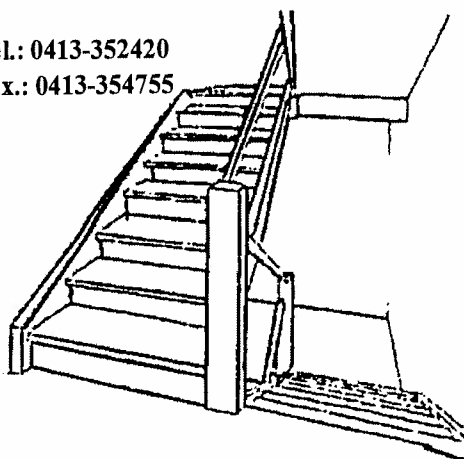
St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

De Bruin
verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204
Website www.debruin.nl
e-mail info@debruin.nl

**Alle verzekeringen
en financiële diensten**

de sprokkel

- natuurvoeding
- kaas
- delicatessen
- dieet

www.desprokkel.com

Kastanjeweg 171
5401 GW Uden
Tel. 0413-271491
Fax. 0413-248145
E-mail: sprokkel@planet.nl

Laat uw digitale bestanden
gratis afdrukken

WWW.JETTEN.NL

Meld je aan op onze printservice
en je ontvangt 5 gratis afdrukken.
(1 aanmelding per huishouding)

FUJIFILM
DIGITAL
IMAGING
SERVICE **FDI**

JETTEN FOTOGRAFIE

1500 SOORTEN BEPLANTING

ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigheden

Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

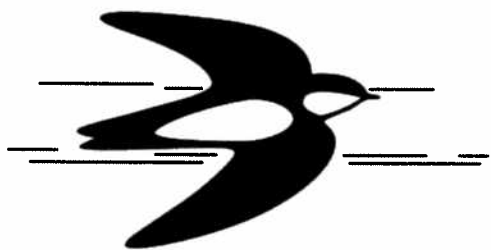
Postcode: _____ Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel.

JAN PEERENBOOM

Aannemings bedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40

Vogelwacht Uden e.o.

